

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΑΔΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ. _____

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

1884

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ₪Ρ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ₪Ρ. 8

ενηλ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επι της Λεωφόρου Πανεπιστημίου, 38.

1884



ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α.	Ἐνδεια ἐν Παρισίοις (ἸΙ), 284. Ἐπαναστάσεις (Μία σελίς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς), 209. Ἐπιστολή, ποίημα, 351.
Β.	Ζ.
Γ.	Ζαρίφης (Ἰερόγλιος), 247. Ζουάβος (ἸΟ κακός), διήγημα, 287. Ζῆα σοφά ἐκτεθέντα ἐν Παρισίοις, 155.
Δ.	Η.
Ε.	Θ.
Ζ.	Θαύματα (Γά) τοῦ Ἀσκληπιοῦ, 234.
Η.	Ι.
Θ.	Jenner (ἸΟ) καὶ ὁ ἑνδομαχισμός, 283.
Κ.	Κ.
ΚΑ.	Καλλέργης (Λέων), ἀπόσπασμα ἐξ ἀνεκδότου δράματος, 177. Καραϊσκάκη (Γνώμη), 208. Καραϊσκάκη (Τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ), 259. Καραϊσκάκη (Τὸ ἐν Φαλήρῳ μνημεῖον τοῦ), μετὰ εἰκόνα, 257. Κέντημα τῆς Ἀντίσας (Γά), διήγημα, 328. Κινεϊκὸς στόλος (ἸΟ), 58. Κολκοτρώνη (Γνώμη), 208. Κόρη τῶν Ἀθηνῶν (ἸΗ), 222. Κριόρης (Κωνσταντῖνος), 309. Κυνὸς νοσησάνη, 223. Κώνωψ καὶ Ἀράχνη, μῦθος, 286.
ΚΒ.	Λ.
ΚΓ.	Λεσσὴν (Φερδινάνδος), μετὰ εἰκόνας, 401. Λόγια (Τά) τῆς Γρηῆς, ποίημα, 389. Λοιμὸς (ἸΟ) τῶν Ἀθηνῶν, 301. Λύσης (Προφύλακτες ἀπὸ τῆς) διὰ τῆς νέας ἀνακαλύψεως τοῦ Pasteur 409.
ΚΔ.	Μ.
ΚΕ.	Μετριοφροσύνη (Ἀληθής), 127. Μῆνες (Ἀθηναῖκοι), 93, 157, 224, 302, 363. Μουσικὸς (ἸΟ ὁμοιομορφία), διήγημα, 321, 337. Μπέρμπου-Θωμάς (ἸΟ), διήγημα, 353, 373. Μύρμηκας, μέλισσαι καὶ σφήκες, 24, 46, 72, 121, 140, 167.
ΚΕΑ.	Ν.
ΚΕΒ.	Ναύτης (ἸΟ νέος), ποίημα, 367. Νεκρολογία τοῦ ἔτους 1883, 13. Νεκροταφεῖον (Τά) τῶν Ἀθηνῶν, 359. Νεράδα μάννα (ἸΗ), ποίημα, 156.

Ο.

Όνομακοθεσία (Η) τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, 79.

Π.

Πένθος (Περί), 153, 170, 209.
Περιηγήσεις (Σπουδαίου), 53, 76, 135.
Πρόδος τοῦ Κόσμου (Η), 55.

Σ.

Σημειώσεις. Ἡ διάρκεις τοῦ ἰσμοῦ τοῦ Περικλέα, 10.
— Ἐπικρατοῦ μακροβιότης, 31. — Τεχνικὰ ἔργα, 32. — Τε-
λωνιακὰ εἰσπράξεις Ἀθηνῶν καὶ Περαιῶς, 62. — Σιδηρό-
δρομοι, 63. — Βιομηχανία φωσφόρων, 63. — Οἱ ἀδάμνυ-
τες τῆς Ἀδελφικῆς Πάτνης, 64. — Ἡ διάρκεις τοῦ Παναμά, 64.
— Μετανάστευσις εἰς Ἀμερικὴν, 80. — Ἀλιεία μαργαρι-
τῶν, 80. — Συγκινητικὸν παράδειγμα αὐταπαρησίας, 95.
— Πληθυσμὸς Μιέκκο, 111. — Ἡ θνησιμότης παρὰ τοῖς
ἀνθρώποις, 111. — Ἀλιευτικὸς πληθυσμὸς τῶν διαφόρων
χωρίων τῆς Εὐρώπης, 112. — Ὑπηρεσία τῆς διεθνούς ταχυ-
δρομικῆς ἐνώσεως, 112. — Ἡ κλύρη Σοιομινιὸν Γουίτ, 128.
— Ἀρχαῖα μάρμαρα ἐν Ρώμῃ, 128. — Ἡλεκτρικὸν
φῶς ἐν Νέα Ὑόρκῃ, 144. — Ἡλεκτρικὰ ἀθύρματα, 144. —
Ἡλεκτρικὸς φωτισμὸς τῶν ἀμαξῶν, 144. — Σιδηρόδρομος
Πειραιῶς-Πατρῶν, 159. — Χάρτης καὶ ἀφίσματα ἀφλακτα,
160. — Ζηλοτυπία, 160. — Ὁ ἰσμοὸς τοῦ Κρά, 160. —
Μεταβολὴ τοῦ νέου οἴνου εἰς παλαιὸν, 175. — Βασιλισσα
συγγραφεὺς, 175. — Ἀλέξανδρος Μάνδουλας, 176. — Πλη-
θυσμὸς τῶν Ἰνδιῶν, 192. — Ἰατροὶ ἐν Γαλλίᾳ, 224. —
Ἐπιδημιολογία, 224. — Ἡ ἐπιδημία τῶν θαλασσιῶν,
224. — Ἰερεῖς ἐν Ἀγγλίᾳ, 240. — Οἱ χάνοικαι τῆς Γῆς
τοῦ πυρός, 240. — Συνέπειαι τῆς τομῆς τοῦ Σουεζίου ἰσμοῦ,
240. — Μοναὶ ἐν Ἑλλάδι, 255. — Ἀἱ τράγες τῆς κεφαλῆς
τοῦ ἀνθρώπου, 256. — Τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀνθρώπου, 256. —
Φιλανθρωπία τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη, 256. Πληθυσμὸς Ἰα-
πωνίας, 272. — Οὐλάσιον βέλος, 272. — Πληθυσμὸς
Βουλγαρίας, 272. — Ἰστιοφόρα σιάνη, 287. — Πληθυσμὸς
τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν, 287. — Νέος ἠλεκτρικὸς σιδη-
ρόδρομος, 288. — Ἡ σύριγξ τοῦ Ἀρλβέρτ, 288. — Κατανά-
λωσις ἰσπίου κρέατος ἐν Παρισίῳ, 303. — Ἡ ἐφεύρεσις
τοῦ θερμόμετρου, 304. — Κόσμον ἀναγνώσκων, 320. — Πά-

σον στοιχίζει ἐν ποτήριον ὕδατος τοῦ Νέβα 836. — Εἰσπράξεις
τῆς παγκοσμίου ταχυδρομικῆς Ἐνώσεως, 336. — Κατανά-
λωσις καπνοῦ ἐν Γαλλίᾳ, 352. — Οἱ γάμοι ἐν Σινικῇ, 367.
— Ἀποικίαι τῆς Ἀγγλίας, 384. — Ἰαπώνων ἀποικία ἐν
Γερμανίᾳ, 384. — Καρναλάτων παράστασις, 384.
— Σιδηρόδρομος Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου, 57.
Σπίρτα (Τά), 378.
Στρατιωτικὴ ἐκπαίδεσις (Η) τῶν μαθητῶν, 382.
Συμβουλὴ (Παιδαγωγικὴ), 48.
Συνέπειαι (Α) τῆς παλαιᾶς ἱστορίας, διήγημα, 1, 47,
53, 49, 65.
Σχολὴ τῶν πολιτικῶν Ἐπιστήμων (Η ἐν Παρισίῳ), 123.

Τ.

Ταξίδιον (Τὸ μόνον τῆς ζωῆς του), διήγημα, 385, 403.
Τέλος τοῦ ὄνειρου (Τὸ), διήγημα, 364.
Τὸ λέγει ἡ θάλασσα, ποιήμα, 339.
Τοιχογραφίαι (Α), μυστικὸν ἔργον, 81, 97, 113, 129, 145.

Υ.

Υγιεινὴ (Περί ἐπιθεωρήσεως τῶν κρατῶν), 253, 320.
Υπονομίον (Περί τῶν) τῶν Ἀθηνῶν, 380.

Φ.

Φάρος (Ἡλεκτρικὸς), 335.
Φιλανθρωπία (Η) ἐν Ἀθήναις, Νησιακῶν Ὀρφανοτροφείων, 369.
Φονεὺς (Ὁ ἀλλόκοτος), διήγημα, 461, 485, 243.
Φρονοκομεῖον (Ἐπισκεψίς εἰς), 344, 394.
Φώτων (Ἐορτὴ τῶν) καὶ δ' μέγας ἀγισμὸς, 28.

Χ.

Χαρακτηριστικὰ μεγάλου ἀνδρός, 265.
Χαρτοπαικτεῖν (Τὸ), 108.
Χαρτοπαικτεῖον (Τὸ ἐν Μόνας-Κάρλο), 281.
Χελιδόν (Τὸ), ποιήμα, 254.
Χρονικὰ ἐκ Παρισίων, 44, 118, 245.
«Χρόνος» (Ὁ) τοῦ Λονδίνου, 143.

Ἀπογορεύεται ἡ ἀνατύπωσις παντὸς ἐν τῇ «Ἐστία» δημοσιευομένου ἀρθροῦ.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος 12'

Συνδρομή έτησια: Έν' Ελλάδι 12, εν τῇ ἀλλοδαπή 15, 20 - Αἰ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
Πανασσαϊκῶν, Γουρῶν καὶ ἄλλ' ἑσῶν - Πραγματ. Διοτ. - Ἐπιτ. ἑξ' ἑσῶν. Παναστ. τ. 10.

1 Ἰανουαρίου 1884

ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΔΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Διήγημα.

Α'.

Ἐσπούδαζον κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐν Γοτ-
τίγγῃ, μικρῇ τοῦ Ἀννοδέρου πόλει, ἡ ὁποία
ἔσον εἶναι ἀφανής καὶ ἀσήμαντος ὑπὸ πλῆθυν
ἄλλῃν ἐποψίν, τόσον περιφανής καὶ ἐνδοξος εἶ-
ναι διὰ τὴν Λύγουσταίαν αὐτῆς Ἀκαδημίαν.
Διότι εἰς τὸ πνευματικὸν στερέωμα ταύτης ἀ-
νέτειλαν ἄλλοτε, καὶ σελαγίζουσιν ἔτι καὶ σή-
μερον, οἱ τηλαυγέστεροι ἀστέρες τῆς γερμανι-
κῆς ἐπιστήμης.

Τὸν πρῶτον ἐν Γερμανίᾳ χειμῶνά μου τὸν
εἶχον διέλθει ἐν πέντε σισύραις ἐγκεκορυθλι-
μέως, καὶ ὁμοῦ πάντοτε βίγῶν καὶ χροχουλί-
ζων. Καὶ παρακκλῶ τὸν Ἀθηναῖον ἀναγνώ-
στην μου νὰ μὴ μὲ περιγέλασῃ διὰ τὴν ἐξομο-
λόγησιν. Ἐς ἐπιφύλαξιν τὸ ἀττικὸν ἔλας ὅ-
πως ἀλατίσῃ τὰς εὐφυολογίας του, ἔταν δολῆ
καὶ εἰς αὐτὸν ἡ εὐχάριστος ευκαιρία νὰ ζήσῃ,
ἔστω καὶ ἐπὶ τινὰς ἑβδομάδας, ἐν θερμοκρασίᾳ
32°, λέγω τριάκοντα δύο βαθμῶν Ῥεωμέρου,
οὐχὶ ὀπῆρ, παρακκλῶ, ἀλλ' ὑπὸ τὸ μηδενικόν
νὰ ἴδῃ τὴν ὑγρασίαν τοῦ ἀέρος ἐπικαθημένην
ἐπὶ τῶν ὑέλων καὶ τῶν μεταλλίνων ἐλασμά-
των τῆς οἰκίας εἰς παχέα στρώματα θαυμα-
στῶν μυριοσχῆμων ἀποκρυσταλλώσεων ἢ ἀ-
κούσῃ τὴν χιόνα τρίβουσιν ὑπὸ τὰ βήματά
του, ὡς ἐὰν συνίστατο ἐκ σκληρῶν αἰχμηρῶν
ἢ χερῶν ῥινισμάτων χαλύβδου ἢ παχισθῆ
καθ' ὅλον του τὸ σῶμα ὡς μυλωθρὸς ἀλευρωμέ-
νος ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ παγω-
νούσης ἀδήλου του διαπνοῆς· νὰ ἴδῃ τὰ ἀπὸ
τοῦ μύστακος αὐτοῦ κρεμάμενα κρύσταλλα,
λαμβάνοντά τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις, ὡς
ἔσχον κατὰ τὸν προπαρελθόντα χειμῶνα ἐν Ἀ-
θήναις αἱ ἀπὸ τῶν νεροχυτῶν καὶ τῶν ἀκρο-
κεράμων κρεμασθεῖσαι ῥαβδοκρύσταλλοι, καὶ
τότε ὡς ἔλεθῃ νὰ τὰ ποῦμεν!

Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ παρ' ἡμῖν καύσωνος,
κ' ἐγὼ εὐρον ἄλλοτε αὐθάδεις λόγους, ὅπως
περιπαίξω ἕνα ἑλέφ Θεοῦ ποιητὴν, διὰ τὰς
παρὰ φύσιν, ὡς ἐνόμιζον, ὑπερβολὰς αὐτοῦ
περὶ ψύχους. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον

τοῦ 187. . . ἐν Γοττίγγῃ ἐκατάλαβα μὲ τὸ πρῶ-
ραπῶν τί ἐστὶ τὸ θρυλούμενον: τὰ παγῶν
ἢ ἀραπτοῆ ὅ τὸ στόμα σου. Διότι τὸ φουερὸν
ἐκεῖνο ψύχους ἐπάγωσε τὴν ἐδικήν μου ἀναπνοήν
ὄχι πλέον εἰς τὸ στόμα, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς τοὺς
πνεύμονάς μου! Καὶ ὅταν ἦλθε καὶ παρῆλθεν
ἡ ἐπιούσα ἀνοιξίς, καὶ ὅταν ὑπερρέσειε τὸ
θερος, ἐγὼ ἀκόμη ἔβηχον, ἔβηχον, ἔβηχον!
Τέλος ἐπέστησαν οἱ πνευμονοὶ τοῦ Λύγουστου
καύσωνες, καὶ τὸ κακὸν ἤρχισε νὰ ἀναλύνη.
Ἄλλ' ὁ κοινορτὸς, αἱ κακαὶ ἀναθυμιάσεις τῶν
ἀθηναϊζόντων ἔτι δρῶντων τῆς πνευμονῆς Γοττίγ-
γης δὲν ἦσαν πολὺ κατὰλληλοι πρὸς ἐπίσπαν-
σιν τῆς ἐντελαῦς θεραπείας. Διὰ ταῦτα ἐκαρῆθη
ἀναγκαῖον ἢ ἀλλάξω κλίμα.

Ἰατρός μου ἦτον τότε ὁ—μακαρίτης τῶρα
—κύλοσμβούλος Herr H * * *, γέρον ὀμηρο-
μαθέστατος καὶ (κατὰ τοὺς φιλολόγους διὰ
τοῦτο) διασημώτατος τῶν ἐν Γερμανίᾳ παθολό-
γων, διευθυντὴς τῆς πολυκλινικῆς, καθηγητῆς,
κτλ., κτλ., πρὸ πάντων ὁμοῦ περίφημος ὡς
συγγραφεὺς τῆς γνωστῆς φυσιολογικῆς Παθολο-
γίας τῶν Νεύρων, περὶ τὴν σπουδὴν τῶν ὀ-
παίων εἶχεν ἀφιερῶσαι ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον. Ἡ
εἰδικότης του αὐτῇ περὶ τὰ νεῦρα ἐγένετο κυ-
ρίως ἀφορμὴ τῆς στενῆς ἡμῶν γνωριμίας, ὄχι
μόνον διότι ἡ βήξ μου εἶχε κατακινήσει ἐν εἰ-
δάς νευρικοῦ πάθους, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἐπιστή-
μη του συνείχετο στενότητα μὲ τὰς εἰδικὰς
ψυχολογικὰς σπουδὰς μου.

— Πᾶν ἄλλο πάθος, ἔλεγεν ὅτε πρῶτον τὸν
ἐπεσκέψην μὲ ἐν συστατικῶν τοῦ ἀειμνήστου
διδασκάλου H. Lotze, δὲν μὲς σχετίζει εἰ μὴ
μὲ τὸ σῶμα, τουτέστι τὴν ὕλην. Ἡ θεραπευ-
τικὴ μας ἐπομένως δὲν βασιίζεται παρὰ μόνον
ἐπὶ τῶν ζωτικῶν, ἢ γον μηχανικῶν, χημικῶν,
φυσιολογικῶν δυνάμεων τῆς ὕλης. Ἄλλως ἔχει
τὸ πρᾶγμα διὰ τὰς ἀσθενείας τῶν νεύρων. Νευ-
ρικαὶ ἀσθενείαι εἶναι εἰδικαί, ἢ τοῦλάχιστον
κατὰ τὸν διδάσκαλόν σου, συνδεόμεναι μὲ σχο-
τικὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς. Ἐπομένως ἡ θερά-
πευτικὴ μας μέθοδος δὲν εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ
τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῆς ἀνευ τῆς συνεικονο-
ρίας τοῦ ἀγνώστου τούτου παράγοντος Ψ,
τουτέστι τῆς ψυχῆς. Τί φυσικώτερον λοιπὸν
παρὰ νὰ συμπροσδοκῇ κανεὶς παρ' ἡμῶν, ὅπως

ανακαλύψωμεν ἐν τοῖς τελικοῖς ἐξυγόμενοις τῶν ὑπολογισμῶν μας, ἂν ὄχι ὅλην τὴν φύσιν τοῦ ἀγνωστοῦ τούτου Ψ, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὅλας αὐτοῦ τὰς ιδιότητες; Καί, ἂν ὄχι ὅλας διὰ μίαν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὀλίγον κατ' ὀλίγον; Διὰ τούτο ἐπαινώ πληρέστατα τὴν πρόθεσίν σου νὰ παρακολουθήσῃς ὄχι μόνον τὸ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ μάθημά μου, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχιατρικὰς παραδόσεις καὶ ἀσκήσεις μου ἐν τῷ φρενοκομείῳ. Ἐν τῷ καταστάματι τούτῳ θὰ λάβῃς ἀφορμὴν νὰ σκεφθῇς ἐπὶ πολλῶν, πολλῶν ψυχολογικῶν ζητημάτων. Καί, ἐν τῷ φιλελληνισμῷ μου, σὺ εὐχομαι κατὰ τὴν λύσιν αὐτῶν *« Ἄνερ ἀριστοτάτην καὶ γιουπέροκον ἐμμεναί πάντοσιν Ποιόντων! »*

Θὰ ἦτο περιττόν νὰ εἶπω, ὅτι ἡ ἐπαινεθεῖσα ἐκείνη πρόθεσις δὲν ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὸ πρόπτον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος μου, καὶ ἔτι περιττότερον νὰ προσέσω, ὅτι ἡ γλωσσολογικὴ εὐχὴ τοῦ κυλοῦ κάγχιθου γέροντος δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ ποτέ. Ὑπέδειξα ἤδη πῶς διηλθον τὸ χειμερινὸν ἐξέμηνον. Ὅταν προεχώρησέ πως τὸ ἐαρινόν, ἤρχισα νὰ ἐπισκέπτομαι τὰς ἐν τῇ πόλει παραδόσεις σου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθην νὰ τὰς διακόψω. Διότι τικτικῶς, καὶ πάντοτε μετὰ ἐν τέταρτον ὑπομονῆς μου ἐν τῷ μέσῳ τῆς βελθείας θρησκευτικῆς αἰγῆς, μεθ' ἧς οἱ πολυάριθμοι ἀκραταὶ ἔγραφον καὶ τὸ τελευταῖον σίγμα τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Κυρίου καθηγητοῦ, με κατελάμβανεν αἴφνης τὸ σπασμωδικὸν ἐκεῖνο βήξιμόν μου, τόσοσ σφοδρόν, τόσοσ ἀδιάκοπον, ὥστε οἱ συμφοιτηταὶ μου, μ' ὄλην τὴν πρὸς τοὺς ξένους εὐγένειαν καὶ παραθέλειν των, ἠναγκάζοντο νὰ μ' ἐκδιώκωσιν ἐκ τῆς παραδόσεως διὰ τῶν συνήθων συμῶν καὶ ποδοσυρμάτων.

Εἰς τὸ μάθημα τῆς ψυχιατρικῆς ποτὲ δὲν παρεῖθην ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως, ἂν καὶ ἤμην ἀνυπόμονος τὰ γνωρίζω τὸ περίφημον διὰ τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν πρωτοτυπίαν αὐτοῦ φρενοκομείον τῆς Πρωσίας. Διὰ τούτου, ὅταν τὴν πρῶτην ἐκείνην μετέβην κατὰ τὴν συμπεφωνημένην ὥραν εἰς τὴν αἴθραν τοῦ ἱατροῦ μου, ὅπως μ' ἐξετάσῃ ἔτι ἀπαξ καὶ με συμβουλεύσῃ ὀριστικῶς, ποῦ πρέπει νὰ μεταβῶ πρὸς ἀνδρῶσιν μου, δὲν δυσηρεστήθην πύλῳ, ἀκούσας ὅτι, μ' ὄλην τὴν δουθεϊάν μου ὑπόσχεσιν, ὁ κύριος Χ*** ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ ἐκτάκτως εἰς τὸ φρενοκομείον παραγγείλας; νὰ μοὶ εἶπουν, ὅτι με παρακαλεῖ νὰ τὴν συναντήσω ἐν τῷ καταστάματι τούτῳ, εἰς τὸ ἰδιαιτέρον αὐτοῦ γραφεῖον.

Τὸ εὐρύττερον καὶ ἀρχιτεκτονικῶς ἀριστὰ ὑποκαδομημένον φιλόκρητικόν τούτο ἴδρυμα τῆς πρῶσιχῆς κυβερνήσεως κέτται δέκα περίπου λεπτὰ νοτίως τῆς Ποτιγγῆς ἐπὶ τερπνοτάτου λόφου, ἐν μέσῳ χλωρῶν λιμνῶνων καὶ σκιερῶν κήπων, κερχόν εἰς τὴν ὄψιν τοῦ θεατοῦ τὴν

ὕπερ πᾶν ἄλλο γραφικωτάτην περὶ τὴν πόλιν ταύτην χωριογραφίαν.

Ἡ διοικήσις αὐτοῦ εἶναι ὀλιγὸς διόλου ἀνεξάρτητος τῶν ἀρχῶν τοῦ πανεπιστημίου καὶ ὁ μόνος κρῖκος, ὁ συνδέων αὐτὸ με τὴν ἱατρικὴν σχολήν, ἦτον ἡ ἀδικαιολογήτως εἰδικότης τοῦ καθηγητοῦ κυρίου Χ***, ὅστις κ' ἐδίδασκειν ἐν αὐτῷ τὴν ἐμπειρικὴν ψυχιατρικὴν παραχωρήσει τῆς διοικήσεως. Τὸ Κατάστημα εἶναι προικισμένον με πολλὰς γαίας, ἡ καλλιέργεια τῶν ὀσπίων ἀνατίθεται εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν φρενοβλαδῶν, ὅσων αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις παραλυθεῖσαι ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν συμφορῶν καὶ τῆς διαπάλης τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος ἐν μεγαλοπλάσει δὲν χρειάζονται εἰ μὴ ἡθικὴν ἀνακούφισιν, ἐργασίαν συμφωνοτέρην εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅπως ἀνακτήσωσιν τὴν προτέρην αὐτῶν ἐνεργητικότητα. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐσωτερικαὶ τοῦ φρενοκομείου ὑπηρεσίαι ἐκτελοῦνται κυρίως ὑπὸ τῶν ἀβλαβεστέρων αὐτῶν οἰκητόρων. Ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ νεοκῶροι, καὶ τὸ θαυμαστότερον, αὐτὸς ὁ ἱεροκλήρῃς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπαχῆς, ἦτον ἐκ τῶν φρενοβλαδῶν. Ἀνθρώπος εὐλαβήστατος καὶ τὰ μάλιστα ἐντριβῆς περὶ τὰς ἱερὰς Γραφὰς, Βάλκενχαὰρ ὀνομαζόμενος, πρῶτος τῆς Θεολογίας, ὁ ὅποιος πάντοτε μὲν συνέθετε τὴν λαμπροτάτην ἀπὸ ἀμβωνῶν ὀμιλίαν, σπανίως ὅμως κατῴρθον νὰ τὴν ἀπαγγείλῃ μέχρι τέλους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ καταστήματος. Διότι τὸ ἄλλογον, ἂν καὶ ἐξ ἀνθρώπων συνιστάμενον, παίρνειν του δὲν ἐτήρει, ὡς εἰκόσ, τὴν πρέπουσαν κατὰ τὸ κήρυγμα σιγὴν, οὐδ' ἐφέρετο πάντοτε με τὴν δέουσαν εὐπρέπειαν. Πολὺ συχνὰ τὸν διέκοπτον οἱ εὐήθεις γέλωτες τρελλοῦ τινος ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑψηλότερας περικοπῆς τοῦ λόγου του. Ἄλλοτε πάλιν τὸν ἐξάφνιζον αἱ συντακτικαὶ παρατηρήσεις βλακῆς τινος, καὶ τούτο πάντοτε κατὰ τὰ παθητικώτερα τῆς ὀμιλίας του μέρη. Τότε ὁ Βάλκενχαὰρ ἔχανε τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματος καὶ τὴν συνέθειαν τοῦ κειμένου του ἐγένετο ἄλλοσ ἐξ ἄλλου. Καὶ μετὰ τινῶν στιγμῶν τεταραχμένον ἀπέβην περὶ τοῦ πρακτέου, ἤρπαξε τὸν ὀγκῶδη τόμον τῆς Γραφῆς ὑπὸ μάλης, ἐξήρξατο διὰ πλαγίας τινὸς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μαγειρείου, καὶ ἐκεῖ, λαμβάνων αἴφνης μεγαλοπρεπεστάτην στάσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κειμένου τῶν ὀρνίθων, τοῦ γρολισμοῦ τῶν χοίρων, τῶν συριγμῶν καὶ πιπιρισμῶν τῶν νησῶν καὶ τῶν χηνῶν, ἐπήγγελλε τὸ ἀριστοτέρημά του μετὰ μεγίστης ῥητορικῆς τέχνης, μετὰ συγκινητικῆς κατανύξεως καὶ θεοσεβείας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους!

Δὲν ἀγαπῶ τὰς παρεμβολὰς ἐν ταῖς διηγήμασιν ἀλλ' ἀφοῦ ἔκκαμα ἐξαιρέσιν ὡς πρὸς τὴν νόσον τοῦ Βάλκενχαὰρ ὡς μ' ἐπιτρέπῃ νὰ προσθέσω τί μοὶ συνέβη ἐν σχέσει πρὸς αὐτήν.

— Συνεπεστέρων νόσον δὲν θ' ἀπαντήσατε πολὺ συχνὰ, — μὰς ἔλεγε μίαν ἡμέραν ὁ καθηγητῆς τῆς ψυχιατρικῆς. — Παραβλέπει ὄλην τὴν ταραχὴν τῶν ζώων, ἀλλὰ δὲν ἀνέχεται τὴν ἐλάχιστον θόρυβον ἐκ μέρους ἀνθρώπων. Προφανῶς, διότι τῷ ἐναπολείπεται ἀκόμη ἀμυδρὰς συνειδήσεις, ὅτι ἡ πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ σπουδαῖα προσοχὴ εἶναι ὁ φυσικὸς φῶρος μόνης τῆς ἀνθρωπότητας. Καὶ ἀντὶ ν' ἀφίνομεν τὸν πτωχὸν Βάλκενχαὰρ νὰ ἀποδιδράσκῃ ἀπὸ τοῦ κληθῶς ἀξίου αὐτοῦ βήμα, θὰ ἦτο ἰσῶς φρονιμώτερον νὰ ἀντικαθίστῶμεν ἐκάστοτε τὸ ἀνόητον αὐτοῦ ἀκρατήριον διὰ τῶν ἀκκοτέρων θηρίων τῆς αὐλῆς τοῦ μαγειρείου.

Ὁ ἀναγνώστης μου θὰ ἀπορήσῃ. Ἐν τούτοις ἐγὼ ἤθελον νὰ εἶπω ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι μ' ἔκκαμαν νὰ κοκκινίσω ἐκ ἀισχύνης μέχρι τῶν ἀκρατελειῶν τῶν ὠτων μου. Διότι ἀνεμνήσθην συνήθεις τινὰς σκηναῶν τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἐλευθέρως ἡμῶν Πατρίδος, σκηναῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ εὐγενεία μου ἄλλοτε διεδραμάτισε λίαν ἐνεργὸν πρόσωπον, καὶ εὐρισκον, ὅτι ἡ πρότασις τοῦ καθηγητοῦ ἦτο δικαία νὰ ἐφορμωθῇ μᾶλλον εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ἐπικρατούσαν ἀβελτηρίαν, πρὸς ἐπὶ τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων πλασματῶν, τὰ ὅποια ἐπὶ τέλους ἠδύναντο νὰ ἐπικλασθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἐλαφρυντικὴν περίπτωσιν, ὅτι ἐπτεροῦντο λογικῶ. Ὅπως δὲ ποτε, συγγνώμην διὰ τὴν παρεκβολὴν. Ἀπὸ τῆς ἐκπαιδευτήριά μας μεταβαίνω, πάλιν, διὰ φυσικωτάτου τῶν ἰδεῶν συνειρμοῦ, εἰς τὸ φρενοκομείον.

Ὅταν, τὴν πρῶτην ἐκείνην φορὰν, διανύσας τὴν σπειριειδῶσ τὸν περίφουτον λόφον ἀνερχομένην κατέσκιον ὄδον, ἐφθασα πρὸ τῆς νεογοθικῆς προσόψεως τοῦ λαμπροῦ τούτου οἰκοδομήματος, ἐνόμισα ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὅτι, παραπλανηθεὶς τῆς ὁδοῦ μου, εὐρέθην ἀπροσδοκῆτως ἐνώπιον μεγαλοπρεποῦς ἐξοχικοῦ μεγάρου, ἐν ᾧ πολυπληθῆς κόσμος διατέλει ἐν χάρῃ καὶ εὐφροσύνῃ. Φωναὶ ἀδόντων, ἦχοι ποικίλων μουσικῶν ὀργάνων, ἐξερχόμενοι τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ παραθύρων, ἀνεμιγνύοντο μετὰ κελადήματα τῶν πτηνῶν, τῶν ἐριζόντων πρὸς αὐτοὺς ἐν ταῖς πυκνοῖς φυλλώμασι τῶν σκιαδῶν. Ὁ ἀκούων τὰς συναυλίας ἐκείνας ἐλησμένον νὰ ἐρωτήσῃ, διατί τόσοσ φαῖδρὰ παραθύρα διατελοῦσι σιδηρόφρακτα, ὡς παράθυρα εἰρηκτῶν. Διατί οἱ τοῦχοι τῶν περιβόλων εἶναι τύσον ἐξησφαλισμένοι, μᾶλλον κατὰ τῶν ἐντὸς, πρὸς κατὰ τῶν ἐξώθεν τυχόν μελλόντων ν' ἀποπειραθῶσιν τὴν ὑπερβολὴν των. Διότι ὅπισθεν τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων τοίχων, ἀντὶ τῆς στογῆς, τῆς ἀπελιπιστικῆς, τῆς κικὰ βυσσοδημοῦσας αἰγῆς τῶν εἰρηκτῶν καὶ φυλακῶν, ἀντήχουσι οἱ φαῖδρότεροι γέλωτες, αἱ ζοηρότεραι συνομιλίαι τῶν—τις οἶδεν ἂν ὄχι εὐτυχῶν—

οἰκητόρων, καὶ ἠκούοντο οἱ συνήθεις κρότοι πολλοπλῶν γυμναστικῶν ἐν ὑπαίθρῳ παιδιῶν.

Ὁ θυμὸς δὲν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ εἰσέλθω, πρὸς μετὰ πολλὰς ἐρωτήσεις καὶ ἐπανειλημμένας διατυπώσεις. Μόλις τὰς διαβεβαιώσεις μου, ὅτι εἶμαι γνωστικὸς ἀνθρώπος, μοὶ προσεφέρετο λίαν ὑπόπτως, προφανῶς δι' αὐτὰς ταύτας τὰς διαβεβαιώσεις. Διότι, ἐνθυμῶμαι ὅτι εἶπεν: οἱ γνωστικώτεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι ἴσα ἴσα ἐκείνοι, ὅσοι προσπαθοῦν μετὰ κάθε τρόπον νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ ἄστυλον. Ὅταν τέλος πάντων, διὰ λαμπρῶν κλιμακῶν καὶ λαμπροτέρων διαδρομῶν, ἀδηγῆθην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ καθηγητοῦ κυρίου Χ***.

— Καλὰ τοῦ ἤλθεσ! Ἀνεφώνησεν ὁ ἀγκυθὸς γέρον. Πᾶμα νὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τὸν διευθυντήν. Εἶναι πολὺ καλὸς καὶ σοφὸς ἄνθρωπος· εἶναι ὁ πατήρ ὄλων ἡμῶν ἐδῶ μέσῳ.

Δὲν ἤξεύρω πῶς αἴφνης ἐσταμάτησε τὸ αἶμα ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου. Οἱ λόγοι οὗτοι, ἡ εὐγένεια μεθ' ἧς τοὺς ἐπρόφερε, μ' ἐνέπνευσαν μίαν παραδοχὸν ὑποψίαν· ἀνέκφορατος φρικὴ ἐδέσμευσε τὴν γλῶσσαν ἐν τῷ στόματί μου. Ἐἶ δουλειᾶν ἔχω ἐγὼ νὰ κάμω μετὰ τὸν διευθυντὴν τοῦ φρενοκομείου! Μήπως λοιπὸν δὲν πάσχω μόνον ἐκ τοῦ στήθους; Ἐσκέφθην ἀτραπικῶς, καὶ νύχθηθον νὰ μὴ εἶχε μοὶ ἐπιτρέψει ποτὲ ὁ θυμὸς τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸ ἄστυλον!

— Μία πολὺ θλιβερὰ ἀσθένεια, εἶπεν ὁ καθηγητῆς, συγγυσθεὶς ὀλίγον ἐκ τῆς σιωπῆς μου, πολὺ θλιβερὰ, ἂν καὶ ποιητικὴ ἀσθένεια, μ' ἐκάλεσε τόσοσ ἐκτάκτως ἐνταῦθα, καὶ μ' ἔκαμε νὰ παραμελήσω τοὺς ἐν τῇ πόλει ἀσθενεῖς μου.

Αἱ στοαὶ, δι' ὧν διηρχόμεθα, μ' ἐφαίνοντο ὅτι ἐγύριζον γύρω, γύρω, γύρω, περὶ τὴν κεφαλήν μου! Ὁ καθηγητῆς ἐπερίμενε εἰς μάτην νὰ τῷ ὀμιλήσω.

— Πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν, ἐξηκολούθησεν ἔπειτα, νὰ σπουδάσωμεν μίαν δυστυχῆ νεήλυδα· ἐν θύμῳ ἐρωτικῆς ἀπελπισίας, ἐκ τοῦ δουκάτου τῆς Βαδης. Βελθείως θὰ σ' ἐνδιαφέρῃ πολὺ νὰ ἦσαι παρὼν κατὰ τὴν ἐξέτασιν. Ὅριστε; Θὰ ἦναι τὸ πρῶτόν σου ψυχιατρικὸν μάθημα. Ἴδου ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποσον κυρίως παρήγγελα νὰ ἔλθῃς.

Δόξα σοὶ ὁ Θεός! Λοιπὸν δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐξετάσωσιν ἐμεῖ! — Ἐὐχαριστῶ πολὺ, εἶπον, κύριε Λύλασμβουλε! Καὶ ἀνέπνευσα ἰσχυρῶς καὶ βαθέως, ὡς εἰχον ἀντὶ τῶν ἀσθενῶν πνευμάτων τὰ μεγάλα φυσερά τοῦ σιδηρουργεῖου ὑπὸ τὰ στέρνα μου!

— Πρέπει νὰ σπουδάσω τὴν κατέστασιν τῆς πρὸ τῆς ἐπανόδου τῆς μανίας, ἐξηκολούθησεν ὁ καθηγητῆς, θὰ ἦτο καὶ ἀνικρὸν νὰ σὲ ἀφήσω νὰ περιμένῃς μόνος. Μετὰ τὴν συνεδρί-

αυτὸν σ' ἐξετάζω, καὶ σὲ λέγω τὰ δέοντα ὡς πρὸς τὸ ταξιδεῖόν σου.

Ἐγὼ ἀνέπνευσα ἐκ νέου, καὶ προσεπάθησα νὰ φανῶ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀτάραχος. Ἀλλὰ δὲν ἠτύχησα κυρίως, παρὰ ὅταν εἶδον μετὰ πύσης δυσκολίας ὁ διευθυντὴς συγκάτενευσε ν' ἀνεχθῆ τὴν παρουσίαν μου κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀσθενείας του. Ὁ μικρόφθαλμος καὶ ψαρὸς αὐτοῦ ἀπόγονος τῶν πυγμαίων παρενέβαλλε τὰς ἐνοστάσεις αὐτοῦ τὸσον ἀπροκαλύπτως, ὥστε ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἠσθάνθη ἐγκαυτὸν προσωπικῶς προσβεβλημένον.

— Μὴ παρεξηγήσῃς τὸν φιλόανθρωπον συνάδελφόν μου, μοὶ ἔλεγεν ὑπερθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ διευθυντοῦ ὁ κύριος Χ'. — Αὐτὸς οὔτε φιλέλλην εἰμπορεῖ νὰ ἦναι, οὔτε φιλόμηρος. Ἐν γένει δὲν ἔχει πρὸς οὐδένα σφάας ἔχοντα τὰς φρένας εἰδικὴν τινα φιλίαν. Εἰκοσιπέντε ἔτη τώρα δὲν ζῆ καὶ δὲν συναναστρέφεται παρὰ μὲ τὰ παιδιὰ του, τουτέστι τοὺς τρελοὺς. Ἡ ἀγαθότης του εἶναι ἀκαταμέτρητος, εἶναι ἀνεύροιστος, ἀλλὰ δὲν ἐκτείνεται πέραν τῶν τοίχων τοῦ κτιρίου τούτου. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς σου δὲν ἐνοχλεῖ διόλου τὴν ἀσθενή, ἀλλὰ βλέπετε ὁ κύριος διευθυντὴς ἔχει, ὡς εἰκός, καὶ ἄλλας γενικωτέρως ἐπιφυλάξεις.

Καὶ ὑψώσας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς προσευχόμενον παιδίον:

« Ἄ γὰρ τοῦτο εἶπατε, καὶ ἄγεσθε καὶ ἄ πολλοὺς τοιοῦτοὺς νεῖκα μοὶ ζουμφράντε μου εἶεν Ἀχαιοὶ! » ἠνεκράξεν ὁ γέρον, βίβας ἐπὶ τῆς ἀσημηστάτης τοῦ διευθυντοῦ μαρφῆς βλέμματι ἐραστοῦ ἐνθουσιώδους.

Υστερον ἀπὸ τυπικὰς τινὰς φιλοφρονήσεις πρὸς τὸν ὅσον φιλομειδῆ τὸσον δυσκέρδητον ἐκαίνο μικράνθρωπον, ὅστις ἐφαίνετο ἀποκρύπτων τὰς δυστυχίας τῶν αὐτῷ ἐμπειπιστευμένων μετὰ τῆς φειδοῦς καὶ φιλοστοργίας, μεθ' ἧς οἱ γονεῖς ἀποκρύπτουν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἰδίων τέκνων ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κόσμου, μετέβημεν καὶ οἱ τρεῖς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πασχαύσης. Μετὰ τὴν πρώτην γωνίαν τοῦ διακρήμου ἦν ἐκκίψασμεν, ὁ διευθυντὴς ἀνερχομένη πηδηκτὰ, ἀλλ' ἀφορητὴ ὡς κουνέλιον στενήν καὶ πλαγίαν κλίμακα ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς ὀποιᾶς, ὡς ἐνόμισα, εἶδον εἰσέρχουμένης τὰς ἡλικίας ἀκτίνας. Ὁ καθηγητὴς καὶ ἐγὼ ἐστάθημεν πρὸ τῆς προσεχούσης θύρας. Μετὰ τινὰ λεπτὰ προσδοκίας σιωπηλῆς ἐλθὼν ὁ διευθυντὴς ἠνοιξεν ἡμῖν τὴν θύραν, καὶ:

— Ἐμβάτε, εἶπεν, εἶναι ὅπως διόλου ἡσυχος. — Καὶ ἔκαμεν, ὡς ἐάν μᾶς εἰσήγεν εἰς τὸ ἄδυτον ναοῦ τινος.

Ὁ τόπος, ἐν ᾧ εἰσῆλθον ἐυλαβῶς, ἦτον εὐρύχωρος αἴθουσα σχεδὸν στρογγύλου σχήματος, μὲ ὕψος λίαν ἀνκλονον πρὸς τὴν διάμετρον αὐτῆς, καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ ὑλοσκηπτάτου

θόλου τῆς φωτιζομένη. Παράθυρα δὲν εἶχεν, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ ἔχη. Διότι οἱ τοῖχοι τῆς αἰθούσης ταύτης μέχρις ὕψους ἐνός καὶ ἡμισσοῦ ἀναστήματος κατεῖχοντο ὑπὸ παχείας καὶ ἀπαλῆς τινος γομώσεως κατὰ τὸ σύστημα τῶν ὀλοσηρικῶν ἐκείνων ἀναπαντηρίων τῶν κοσμοῦντων τὰς αἰθούσας τῶν πλουσίων. Τὸ ἐπιμαλύπτων τὴν ἐπίστρωσιν ταύτην καχύχουδον βαλοῦδον, ἡμέρου κυανοῦ χρώματος, διεδοτίζετο εἰς κανονικὰ ρομβοειδῆ σχήματα ὑπὸ βαθέως ἐμπηγμένον κομβίων, μόλις φαινομένων, ὡς ἐκ τοῦ πάχους τῆς γομώσεως. Τὸ γυμνὸν τοῦ τοίχου μέρος, ἀνωθεν τῆς ἐπιστρώσεως, ἦτο λευκόν. Ὁ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους παχὺς τάπητος ἦτο πράσινος ἐνῶ τὰ ἀξίλα καὶ, ὡς ἐνόησα μετὰ ταῦτα, ἀερωπληθῆ, ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμιος καθίσματα καὶ ἀνεκλιντρα εἶχον τὸ αὐτὸ μὲ τὴν περικόσμησιν χρωμα: Κυανοῦ ἀνεκφράστως γλυκὺ καὶ ὄντως ἡμερον, ὥστε δὲν εἴξευρες ἂν ἦτο ταῦτα, ἢ τὰ χρώματα τοῦ ὑελίνου θόλου ἢ ἀφορμή, δι' ἣν τὸ ἐν τῇ αἰθούρῃ ἐκείνῃ εἴδεσθε ἐξήσκει ἐπὶ τῶν αἰσθησῶν καὶ τῶν νεύρων τὸσον εὐχάριστον, τὸσον ἀνακουφιστικὸν καὶ τοῦτ' αὐτὸ προῦντικὸν ἐπίδρασιν. Μηχανισμὸς ἀερισμοῦ δὲν ἐφαίνετο πουθενά. Καὶ ὅμως ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὸ ἄνευ παραθύρων τούτου οἰκημα, ἐνόμισα ὅτι ἐξῆλθον εἰς τὸ ὑπαιθρον: τὸσον καθαρὰ καὶ δροσερὰ ἦτο ἡ ἐν αὐτῷ ἀτμοσφαιρὰ!

Ἐν τούτοις ἡ δυστυχία αὐτοῦ κατοικῶς δὲν ἐφαίνετο. Διὰ τοῦτο ὁ διευθυντὴς, προχωρήσας μετὰ τινὰς στιγμὰς σιωπῆς μέχρι τοῦ βάλθους καὶ παραθεῖς τὸ οὖς ἐπὶ τοῦ ἀπαλοῦ ἐκείνου τοιχώματος, ἠρώτησε μετὰ τῆς συμπαιθητικῆς ἐκείνης φωνῆς, μεθ' ἧς καλοῦσιν οἱ γονεῖς τὰ ἀσθενούντα φίλατά των:

— Ἐπιτρέπεται, Fräulein;

Μέρος τοῦ κυανοῦ ἐπιστρώματος ὑπεχώρησεν ἀφορητὴ ἐν εἶδει θύρας, καὶ λυσικομῶς, λευχείμων κόρη παρέκλυψεν ἐξ αὐτοῦ, ὡχρὰ μὲν, ἀλλὰ φιλομειδῆς καὶ ἐρασμῖα.

— Ὅριστε! Ὅριστε μέγα, παρακαλῶ! Λάβετε θέσιν καὶ συγχωρήσατέ μοι νὰ διηρθώσω τὴν καρφίτσαν μου.

Καὶ προσελθοῦσα εἰς τὴν αἰθούσαν, ὕψωσε τοὺς λευκοτάτους αὐτῆς βραχιόνας ἐνασχολημένα, ἀλλ' εἰς μάτην, νὰ περισυναῖξῃ τὴν μέγχι χρυσοχρῶου ξανθὴν καὶ πλουσιωτάτην αὐτῆς κόμην.

— Ἄς κουρεύεται! — εἶπεν ἐπὶ τέλους περιφρονητικῶς, καὶ τὴν ἀφήκε νὰ χυθῆ ἐπὶ τῶν τσαντευτῶν ὠμοπλατῶν τῆς. — Ἀφοῦ δὲν εἶν' ἐδῶ νὰ με ἰδῆ, ἄς κουρεύεται! Ἀλλὰ μὴ βιάζεσθε παρακαλῶ, διὰ νὰ σᾶς παρουσιάσω καὶ τὸν μέλλοντα σύζυγόν μου. Ἐπῆγε νὰ σιάψῃ νὰ βγάλλῃ τὰ διαμάντια διὰ τὰ δακτυλίδια μας — τοὺς ἀρραβωνιάς μας. Μεγάλαι διαμάντικαι! Πολὺ μέγαι διαμάντικαι θὰ ἐπιθυμῆ νὰ

εὔρη, γι' αὐτὸ ἀργεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἐν τούτοις μὴ βιάζεσθε. Ἐχει σφυρὶ μυτερό, καὶ εἶναι ἀνοιχτομμάτης ἀνθρώπος. Εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς θὰ προχωρήσῃ, ἀλλὰ θὰ τὰ εὔρη καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ.

Ἐπειτα λαβοῦσα ἐν καθίσματι καὶ πλησιάζασα πρὸς ἐμὲ, ὡς ἐάν ἤμεθα γνωστοὶ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας.

— Πές μου, παρακαλῶ, μὲ ὅλα τὰ σωπαῖά σου, εἶπεν. Πόσον θερμὸν εἶναι τὸ κέντρον τῆς γῆς; Τόσον δὲ, ὅσον τὸ χέρι μου; ἢ τόσον δὲ, ὅσον τὸ μάγουλό μου; Ὅριστε; τόσον δὲ; ἢ τόσον δὲ;

Καὶ λαβοῦσα μετ' οἰκειότητος τὴν χεῖρά μου, ἔφερεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς πυρεσσούσης παρειᾶς τῆς, καὶ προσήλωσε τοὺς γαλανοὺς αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῶν ἐμῶν, περιμένουσα νὰ τῇ ἀπαντήσω.

— Περισότερον, ἐτραύλισα ἐγὼ συγκεχυμένος, πολὺ περισσότερον!

— Τόσον τὸ καλῆτερον! Ἀνεφώνησεν ἡ κόρη περιχαρῆς, καὶ ἐτινάχθη ὡς δορκὰς ἀπὸ τῆς θέσεώς τῆς, κροταλίσασα τὰς μικρὰς αὐτῆς χεῖρας.

— Τόσον τὸ καλῆτερον! Μοῦ ἔφυγε ψυχρὸς, καὶ θὰ μοῦ ἔλθῃ ὅπισω ἕλος φωτιά! Ὅλος ἀγάπη! Γι' αὐτὸ μὴ βιάζεσθε, παρακαλῶ, περιμένετε νὰ τὸν ἰδῆτε. Θέλετε νὰ ψάλλω τίποτε γιὰ νὰ μᾶς παραφρονῆ ἡ ὥρα;

Καὶ εἰσελθοῦσα ὡς ἀστραπὴ εἰς τὸ προσεχὲς δωμάτιον, ἐπέστρεψε φέρουσα περίχρυσον ἰταλικὴν χάρπαν. Ἐπειτα ἐκλέξασα ὑπὸ τὸν χρωματιστὸν θόλον τὸ μέρος, ὅθεν εἰσῆρχετο προφανῶς τὸ περισσότερον καὶ λευκότερον φῶς ἐτοπιθετῆθη κάπως φιλαρέσκως ὑπὸ τὰς ἀκτίνας αὐτοῦ καὶ ἤρχισε νὰ κρούῃ τὰς χορδὰς τοῦ ὄργάνου τὸσον φαιδρὰ καὶ τὸσον ζωηρὰ, ὡς ἐάν ἦτον ἡ εὐτυχεστέρα κόρη τοῦ κόσμου. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπαίζεν ἢ μὴ γεννήματα τῆς φαντασίας τῆς. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισε νὰ ψάλλῃ μελαγχολικώτερον συναδεύουσα μὲ τοὺς μαγικούς καὶ ναχελεῖς τοῦ ὄργάνου τῆς τόνους φωνῆν ἔτι μαγικωτέραν, ἔτι ναχελεστέραν:

— Πῶς ἦν ἴσὸ δάσος σκοτεινῶν, φρατῖν τὰ κλαδάκια τὰ πυκνά. Πῶς δὲ μὲ ἀγαπᾷ ὁ καλὸς μου, τὸ ἔξωρᾷ ἀπ' τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου. Ἄχ, καὶ βᾶχ, θὰ πῆ καὶ μὲς, μὰ πονεῖ ὁ χωρισμός, κ' ἡ ἀγάπη κονδυλάει, ὅταν βαρκοῦλα ἴσὸ πελάγη!

Ἐδῶ διέκοψεν αἰφνης τὴν μουσικὴν, καὶ ἀποταθείσα πρὸς τὸν διευθυντὴν, ὡς ἐάν συνεπλήρου ἀρξαμένην ἤδη ὀμιλίαν τῆς:

— Καὶ στείλατέ μοι τὴν παραμύθια μου τὴν Ἀννικίαν, εἶπε, γιὰ νὰ τοῦ γράψω ἕνα

γράμμα νὰ τοῦ τὸ πῶ φανερὰ καὶ ἔλαττερα. Ἐπειτα, ἀναλαβοῦσα πάλιν τὸ ὄργανόν τῆς ἤρχισε νὰ ψάλλῃ ἐπὶ ρομαντικώτερον τόνου, καὶ συγκεκινημένα μέχρι δακρύων:

Ἐσῦρεις τὰ πράσιν' ἀερογαλιὰ,
ποῦ ἡ λεμοναῖς ἀνθούνε;
Ποῦ μέσ' ἴσους ἰσκιούς πορτοκαλιὰ
χρυσᾶ μοσχοβολούνε; —
Ἐκεῖ, ἐκεῖ, ἴσθην γῆν τοῦ Παραδείσου,
νὰ ταξιδεύω πθυμῶ μαζί σου!

Ἄλλ' οὕτως ἐπευσμένως κατανήσασα εἰς τὴν κατακλιθεῖσα τῆς γνωστῆς ταύτης στροφῆς τοῦ Γερμανοῦ ποιητοῦ, καὶ πρὶν ἔτι συμπληρώσῃ τοὺς συνοδεύοντας τὸ ὄσμα τῆς τόνους, διακοπέσασα αἰφνης ἐκ νέου, ἔρριψε τὸ ἐπὶ τοῦ στήθους πεσὸν μέρος τῆς ἐκνήθης αὐτῆς κόμης ὑπερθεν τοῦ ὄμου τῆς, καὶ σείσασα τὴν ὠραίαν κεφαλὴν οὕτως, ὥστε αἱ μετάξιναι τρίχες νὰ περισυναχθῶσιν ὅσον εἶδον τε ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῆς:

— Ἀνάθεμά τους, εἶπε, ποῦ βγαλλοῦν τὰ τραγοῦδια, καὶ κανένα δὲν ταιριάζει γιὰ τὸν ἔκυτό μου! Κανένα, κανένα! Ὡς κ' ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμα ἐγὼ — κ' ἐκεῖνο δὲν ταιριάζει! Καὶ σύρουσα τοὺς λεπτοφυεῖς αὐτῆς δακτύλους ἐπὶ τῶν εὐχῶν τῆς χάρπας χορδῶν, ὡς ἐάν τὰς ἐθώπυεν, — ἔχει ὅμως ὠραία μουσικὴ, πολὺ ὠραία μουσικὴ! εἶπε μετὰ παιδικῶ στόμφου. Τόσον ὠραία, ποῦ κανένας δὲν τὴν ἔγραψεν ἀκάμην. Γι' αὐτὸ μὲ συγχωρεῖτε, ἂν τὴν ψάλλω χωρὶς ἴσταις.

Καὶ τώρα, φίλε ἀναγνώστα, μὴ περιμένης ἀπὸ ἀνθρωπίνην γραφίδα νὰ σοὶ παραστήσῃ τὴν βαθέως συγκινητικὴν ἐκείνην σκηνήν, τῆς ὀποιᾶς ἡμεῖς ἐγενόμεθα ὀλιθεροί, ἐκπεπληγμένοι μάρτυρες. Ἴσως τελειοποιημένοι τι σύστημα φωνογράφου θὰ κατάρθου ν' ἀνεγράφῃ σιγμαιῶς ἕνα πρὸς ἕνα, καὶ διατηρήσῃ τοὺς καθέκαστα τόνους τῆς μελαγχολικῆς αὐτῆς μουσικῆς, οὕτως ὥστε ν' ἀναγνωσθῇ καὶ παρ' ἄλλων. Ἀλλὰ ν' ἀναγνωσθῇ μόνον, ὄχι καὶ νὰ ψαλλῆ. Διότι τὴν δαιμονίαν ἐκείνην δύναμιν, ἡτις, ὡς μαγικὸν πνεῦμα ζωῆς, διέκουςα, ἐνεψύχου τὰς φανταστικὰς καὶ αὐτοσχεδίου συμπτώσεις τῶν τόνων ἀπλῶν καὶ συγχρόνως τὸσον ἀνεκφράστων ἐκείνων τόνων, τὰς μελωδικὰς, κ' ἐνταυτῷ δραματικῶς ἀποχρώσεις ἐνὸς ἐκάστου στίχου, μιᾶς ἐκάστης λέξεως — καί, μιᾶς ἐκάστης συλλαβῆς, δι' ὧν μᾶς ἔκαμνε νὰ βλέπωμεν μετ' ἀνατριχίσεως ἐνώπιόν μας ζωντανὰς καὶ κινουμένας τὰς τὸσον ἀμυδρὰς, τὸσον ἀλληγορικῶς ὑπαινικτομένας εἰκόνας τοῦ βραβυδῆματός τῆς — αὐτὰ οὐδεμίαν χειροποίητος μηχανὴ, οὐδεμίαν μουσικὴν μεγαλοφυῆ δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ πλέον, νὰ μιμηθῆ, ἔστω καὶ μακρόθεν.

Ἄλλὰ τὴν μελαγχολικῶς συμπεπτωκυῖαν πτόλιν τοῦ σώματος, τὴν ἀορίστως ἀπελιπτικὴν τῆς μορφῆς τῆς ἔκφρασιν, καὶ συγχρόνως τὰς εἰδικὰς φυσιογνωμικὰς κινήσεις, δι' ὧν συνῶθευε τοὺς φλόγγους τῆς φωνῆς, τοὺς ἡγους τοῦ ὄργανου τῆς, πῶτον φωτογραφικῶν μηχανήμα, ἢ ποῖα ὑπεράνθρωπος τέχνη ζωγράφου θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὰς ἀντιγράψῃ! Δὲν λέγω τίποτε περὶ συγγραφικῆς μεγελοφυίας. Διότι τὸ γεγονός, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀσθενεστάτῃ αὐτῇ ἀφηγήσει ἀναγκάζομαι νὰ χωρίσω τὰ ἐν τῇ φύσει τόσον ἀχωρίστως συννηωμένα στοιχεῖα μουσικῆς καὶ φυσιογνωμίας, κατὰ δὴλα, νομίζω, τρανότατα τὴν παραστατικὴν ἀτέλειαν οἴου δήποτε γραπτῶ λόγου.

Διὰ τοῦτο ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ εὐαισθητοῦ ἀναγνώστου μου, καὶ τὸν ὑπερθυμίζω μόνον ν' ἀναλογισθῇ τὸν θλιθερὸν προυρισμὸν τοῦ οικοδομήματος, ἐν ᾧ εὐρισκόμεθα τὴν εἰδικὴν κατασκευὴν τῆς αἰθούσης, τὸν χρωματισμὸν αὐτῆς, τὴν τεχνητὴν μαγειρίαν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων, ὑφ' ὧν ἡ δυστυχὴς ἐφωτίζετο, τὴν ὑποφθίνουσαν ἤδη καλλογὴν, τὴν ἐνδυμασίαν τῆς ψαλλούσης καὶ τὴν θυμαστὴν τοῦ πάθους κλιμακία, δι' ἧς ἡ φωνὴ καὶ ἡ φυσιογνωμία ἀνῆλθον ἀπὸ τῆς εἰδυλλιακῆς εὐδίας τοῦ πρώτου στίχου μέχρι τῆς ζωφερωτάτης ἀπελιπίσας τῶν τελευταίων φλόγγων τοῦ ἔραματος τῆς.—Ταῦτα πάντα τὸν ἀφίνα νὰ φαντασθῇ, ὅπως ἐννοήσῃ τὴν ἰσχυρὰν συγκίνησιν, ὑφ' ἣν αἱ καρδίαι ἡμῶν διετέλουν κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας καὶ κρίνῃ περὶ τῆς τραστίας δυνάμεως, ἣν κατάρθωσαν νὰ ἐξασκήσωσιν ἐφ' ἡμῶν αἱ ἐξῆς ἀπλουστάται στροφαί :

« Ἐνας βράχος στὰ βουναὶ
συλλογιέται μοναχὸς του.
Ἐνα βράκι, ποῦ περνεῖ,
καὶ τραγουδαὶ ἐμπρὸς του.

« Μιὰ ἀνεμῶν, ποῦ ἀνθεῖ
Ἄπ' τὸν βράχο βλαστημένη,
νὰ νύσῃ προσπαθεῖ
τὸ τραγοῦδι τί σημαίνει.

« Κι' ὄλο σκύφτει, πῶς πολὺ
μακρὰ ἀπ' τὸ στήριγμά τῆς :
Τί τραγοῦδι νὰ λαλή
ὁ τρεχάμενος διαβάτης ;

« Τραγοῦδα γὰρ μιὰ ἀγκαλιὰ,
ποῦ μὲ πάθον ἀνοιγμένη,
σὲ χρυσὴν ἀκρογιαλιά
μέρα νύχτα τὸν προσμένει.

« Ἄχ, κί' ἄς ἡμῶν, λέγει, ἐγὼ
κείνη ποῦ θὰ τ' ἀγκαλιάσῃ ! »
Καὶ τὸ βῆμα τὸ γοργὸ
σύφτ' ἢ δυστυχῆ νὰ φθάσῃ.

« Μὰ, σὸν ἔσκυβ' ἔτσι δά,
τὸ νερὸ μὲ τὴν ὀρμὴν του
τὰ φυλλάκια τῆς μαδῆ,
τὰ κατρακυλᾷ μαζί του !

Τώρα στέκει μαδητῆ,
μὲ τὰ δάκρυα, στὸ μάτι—
Διατί, ἄχ ! διατί
ν' ἀγαπήσ' ἕνα διαβάτη ; ... —

Ὁ διευθυντὴς καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα συνεννοεῖτο διὰ βλεμμάτων καὶ ψιθυρισμῶν μετὰ τοῦ καθηγητοῦ. Ἄλλὰ τὰ δάκρυα, καὶ τῶν τριῶν ἡμῶν νομίζω, ἔρρεον πρὸ πολλοῦ ἤδη σιωπηλῶς. Ὅσον ἐπροχώρει τὸ ἔραμα, τόσον ἡ κόρη ἐγίνετο νευρική. Καὶ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸν τελευταῖον στίχον, οἱ λεπτοὶ καὶ ροδοβαφεῖς αὐτῆς δάκτυλοι, ὡς ἐάν ἦσαν χαλύβδινα πλῆκτρα ἔθραυσαν διὰ μιᾶς ὅλας τὰς χορδὰς, ἐφ' ὧν ἔτυχε νὰ κινῶνται. Νευρική σιγῇ ἐπεκράτησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς. Μεθ' ἧς ἡ κόρη ἠγέρθη αἶφνης, καὶ, στηριγμένη ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ τῆς ὄργανου, ἐθύθισεν ἀτενὲς βλέμμα διὰ τοῦ κυανοῦ τῆς αἰθούσης τοιχώματος, οὕτως, ὡς ἐάν ἔβλεπε δι' αὐτοῦ μακρὰν, περὶ μακρὰν. Καὶ, ὡς ἐάν ἀπετείνετο πρὸς τοὺς ὀροφύλακας τῆς πατρίδος τῆς :

— Κλείσατε τὰς θύρας, ἀνέκραξε μεγαλοφῶνως, ὡς ἄνθρωπος κινδυνεύων. Ἐβάλετε τοὺς ξένους ἔξω, καὶ κλείσατε τὰς θύρας ! Εἶναι φωνάδες τῶν καρδιῶν ! Ἐμπαικταὶ τῆς ἀγῆτης !

Τὸ ὄργανον, λακτισθὲν ὑπ' αὐτῆς αἰφνιδίως, ἐτινάχθη πρὸς τὸν ἡμῶν μὲ κλαυθμηροῦς τόνους τῶν ῥηγνυμένων χορδῶν του. Ἡ παράφρων ῥίψασα μανιῶδες ἐφ' ἡμᾶς βλέμμα πλῆρες ἀπεχθείας καὶ μίσους, ὤρμησε πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, ὡς ἐάν ἐζήτει νὰ φύγῃ. Ἄλλὰ συγκρουσθεῖσα πρὸς τὸ ἀκαλὸν τοῦ τοίχου ἐπίστρωμα, ἔπεσεν, ἢ μᾶλλον συνεσπερώθη πρὸ αὐτοῦ, μὲ τὰ νῦα πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένα.

Ὁ διευθυντὴς ἐκλείδωσεν ἀφορητῇ τὴν θύραν, δι' ἧς εἴχομεν εἰσελθεῖν, καὶ, λαβὼν τὸ ὄργανον μεθ' ἑαυτοῦ, μᾶς ἐνευσε νὰ περάσωμεν εἰς τὸ δωμάτιον, ἐξ οὗ ἐξελθοῦσα ἡ νεανίς μᾶς εἶχεν ὑποδεχθῆ. Ὅταν εἰσῆλθομεν εἰς αὐτὸ ἐκλείδωσε κ' ἐκείνη τὴν θύραν ἀπακλείσας τοιουτοτρόπως τὴν δυστυχῆ ἐντὸς τῆς κυκλοτεροῦς αἰθούσης. Τότε ἐννόησα διατί οἱ τοῖχοι καὶ αἱ θύραι τοῦ δωματίου ἐκείνου ἦσαν αὐτῶ παχέως ἐπεστρωμένοι, καὶ διατί τὰ ἐν αὐτῷ καθίσματα συνίσταντο ἀποκλειστικῶς ἐξ ἀεροπληθοῦς ἐλαστικοῦ κόμμιος, ὅντα διὰ τοῦτο λίαν ἐλαφρὰ καὶ ἀπαλά. Ἡ δυστυχὴς καταλαμβάνετο ἐκ διαλειμμάτων ὑπὸ ἐπικινδύνου μανίας, καὶ ἔπρεπε νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ πιθανὴν αὐτοχειρίαν ἢ καὶ ἀπλῆ μωλωπισματα, ὡς τῶν σφοδρῶν καὶ τυφλῶν αὐτῆς συγκρούσεων πρὸς τοὺς τοίχους καὶ τὰ ἴπιπλα ! Σιγηλοῖ

καὶ σκυθρωποὶ διήλθομεν τὸ προσεγὲς δωμάτιον καὶ ἐν τρίτον μικρότερον αὐτοῦ. Δὲν ἐπέσθη νὰ τὰ περιεργασθῶ, νομίζω ὅμως, ὅτι δὲν διέφρανον οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸ ἄρτι περιεργασθῆν. Ὅταν ἐξήλθομεν εἰς τὸν διάδρομον, εὐρέθημεν παρὰ τὴν στενὴν καὶ πλαγίαν κλιμακίαν, τὴν ὅποιαν ὁ διευθυντὴς εἶχεν ἀνέλθει, πρὶν μᾶς εἰσαγγῆ πειθαυῆς, ὅπως βεβαιωθῇ ἐκεῖθεν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πασχούσης. Τὴν ἀπλῆν καίτην ὑποψίαν μου ἐνίσχυσε τώρα τὸ γεγονός, ὅτι οἱ δύο ἱετροὶ ἀνῆλθον τὴν αὐτὴν ἐκείνην κλιμακίαν τόσον σύννου καὶ ἀφρηρημένοι, ὥστε οὐδέτερος ἐπρόσεξεν εἰς ἐμὲ ἢ ἀκολουθῆ ἢ ὄχι. Ἀνήρχοντο νὰ παραμυνεύσωσαν τὰς κινήσεις τῆς πασχούσης, δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία. Ὁ φύλαξ, ὅστις φαίνεται ἀδιακόπως παρεφύλαττεν ἐκεῖ που, κατήλθε μετ' ὀλίγου πρὸς ἀναζήτησίν μου, ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ τὴν ἐπιθυμίαν, οὐδὲ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς εἶχον νὰ παραστῶ περαιτέρω μάρτυς δυστυχίας τόσον φοβερᾶς, τόσον σπικραξικαρδίου ! Ὁ νῦς μου ἐνησαλεῖτο μὲ πικροῦς μελαγχολικοῦ συλλογισμοῦς : βαρετὰ θλίψις ὑπερπλήρου τὴν καρδίαν μου· τὰ δάκρυά μου ἔρρεον ἀκράτητα. Ἀνελογίζομαι ὅποια τις πρέπει νὰ ἦτο ἡ διατάλαινα κόρη πρὸ τῶν ἰσως ἡμερῶν ἐκκόμην, καὶ ὅποια ἦτο σήμερον ! Καὶ ἐκλαίον τὴν νεότητά τῆς, τὴν ὑραιότητα τῆς, τὴν ὀφθαλμίων τῶν ἀτύχων αὐτῆς γονέων, καὶ ἐκλαίον διὰ τὴν ἀσπλαγγνὸν τῆς φύσεως ἀπανθρωπίαν, ἣτις ἐκοδόμησεν ἐπὶ θεμελίων ἀσθενεστάτων τὸν, ὅσον θαυμασιώτατον, ἄλλο τόσον ἀκροσφαλιστάτον μηχανισμόν τῆς τῶν θνητῶν διανοίας. Καὶ ὅσα μᾶλλον ἐσκεπτόμην, τόσω μᾶλλον ἀκατάσχετον, τόσω πικρότερον ἐξεχύνετο κατὰ τῆς μητροῖας ταύτης τὸ βωθὸν μου παράπονον. Τίποτε, ἐσκεπτόμην κατ' ἑμαυτὸν, τίποτε δὲν μᾶς ἔχει δώσει καλόν, ἀμέτοχον τῆς ιδιότητος ἐκείνης, εἰς τὴν ὅποιαν μία μὴν στιγμή ὑπερρακεῖ, ὅπως τὸ μεταβάλλῃ εἰς δύο καὶ τρεῖς φορές κακόν ! Ἀπὸ τῆς ἀπλῆς χείριτος καὶ δεξιότητος τῶν μελῶν τοῦ σώματος, μέχρι τῶν πολυπλοκωτάτων λειτουργιῶν τοῦ ἰσοθέου ἡμῶν πνεύματος, αὐδὲν, οὐδὲν μᾶς ἔδωκε πλεονέκτημα, τὸ ὅποῖον νὰ μὴ ἐπισκιάζηται ὑπὸ τινος παρακλούθοντος αὐτῶ μειονεκτημάτος ! Ἰδέτε τὸν σκώληκα τῆς γῆς. Τί ταπεινότερον, τί ἀτελέστερον πλάσμα ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ κανεῖς ; Καὶ ὅμως τίς θὰ τὸ ἐπίστυεν ; Ἡ Φύσις προσνήχθη πρὸς τὸν σκώληκα φιλοστοργότερον ἢ πρὸς τὸν αὐτοκαλούμενον βασιλέα τῆς δημιουργίας !

Φαντασθῆτε τὸν ἄνθρωπον ἐστερημένον χειρῶν καὶ ποδῶν—ὅποῖος κινδυνὸς διὰ τὴν ζωὴν του ! Τί ἐλεσίνον καὶ ἄσχημον θέαμα διὰ τοὺς ὀφθαλμοῦς ! Πόσον δύσκαλος ἡ διατροφή του ! Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Φύσις—ἀγρὸν ἠγόρασεν !

Ἄλλὰ διχοτομήσατε τὸν σκώληκα, καὶ θὰ τὴν ἰδέτε μετὰ πίσης δραστηριότητος καὶ φιλοστοργίας θὰ σπεύσῃ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἀποκοπέν, νὰ ἀρῇ τὴν μικρὰν ἀσχημίαν, νὰ κἀμῃ ἐκ τῶν τεμαχίων τοῦ ἐνὸς δύο σκώληκας ! Ἰδέτε τὸ ὄρυκτόν τῆς γῆς. Ἀψυχότερον πλάσμα ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ κανεῖς ; Ἡ συμπάθεια, μεθ' ἧς τὰ άτομά του ἔκλονται πρὸς ἀλλήλα, ἢ μαθηματικὴ ἀκριβεία, μεθ' ἧς ἡ ἀμυδρατάτα αὐτῶν διάνοια εἰκοδομεῖ τοὺς ἀπλοῦς, τοὺς ὁμοιομόρφους καὶ κανονικοὺς αὐτῶν συλλογισμοῦς, ἢ γουὺν τὰ κρυστάλλα των, εἶναι τόσον στοιχειώδης, τόσον ἀφανῆς, ὥστε πρὸς ἐξηγήσιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἠναγκασθησαν νὰ τὰς χωρίσωσιν ἀπὸ τῶν κεκτημένων αὐτὰς ἀτόμων νὰ τὰς χαρακτηρίσωσιν μὲ τὰ γενικὰ καὶ ἀκατάληπτα ὀνόματα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ μαγνητισμοῦ, τῆς ἔλξεως καὶ τῆς ὤσεως. Ἄλλὰ συγγύσατε τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς συλλογισμοῦς τῶν ὄρυκτῶν, δηλαδὴ βλάψατε τὰς γωνίας καὶ τὰς ἑδρας τῶν κρυστάλλων αὐτῶν, καὶ θέσατέ τα ἐν τῷ μέσῳ τῶν διατρεφουσῶν αὐτὰ συστατικῶν οὐσιῶν, καὶ θὰ ἰδέτε μετὰ ποίου ζήλου ὑποστηρίζει ἡ Φύσις τὰς αὐλοῦς ἐκείνας ἐσωτερικὰς λειτουργίας, ὅπως ἀνοικοδομήσῃ τὰ βλαβέντα μετὰ τῆς αὐτῆς μαθηματικῆς ἀκριβείας, μεθ' ἧς καὶ πρότερον. Ἄλλ' ὅταν βλαβῆ τὸ οικοδόμημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ὅταν θραυσθῇ ἐλαττήριον, ἢ σταματήσῃ τροχὸς τις ἐν τῷ μηχανισμῷ ἐκείνῳ τοῦ νοῦς, ὃν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τόσον χαρακτηριστικὰ ὠνόμασε ῥωλόγι, τότε—ἡ Φύσις ἐξκολλοῦθαι νὰ ἐξετάζῃ : ποῖα ἀράχνη ἔχασε τὸν δέκτικτον αὐτῆς πόδα διὰ νὰ τῆς τὸν ἀναπληρώσῃ. Ποῖα σὰρα ἐθαρόνθη τὸν ὑδροχρῶν αὐτῆς βίον, διὰ νὰ τῇ κατασκευασθῇ, ἀντὶ τῶν βρογχίων, κατάλληλα ἀναπνευστικὰ ὄργανα, νέους συμπαγεῖς πνεύμονας, καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Ἄλλὰ τὴν περικαλλῆ ταύτην νεανίδα, τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς δημιουργίας αὐτῆς ; Τὴν ἀφίνει ἔρμαιον τοῦ δυστυχήματός τῆς, καὶ οὐτε σπεύδει κἄν νὰ τὴν λάβῃ ὀπίσω, νὰ τὴν ἐνώσῃ μὲ τ' ἀρχικὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν τόσον ἀτελῶς τὴν ἐπλασεν, ἀλλὰ τὴν παρέχει θέαμα τόσω μᾶλλον οἰκτρὸν καὶ σπαραξικάρδιον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὅσα διαγυστερά μᾶς εἶναι ἢ συνειδήσας περὶ τῆς δῆθεν ὑπεροχῆς καὶ τελειότητος ἡμῶν ! . . .

Τοιαῦτά τινα ἐσκεπτόμην περιπατῶν ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ φρενοκομείου, μέχρις ὅτου ἔλθων ὁ καθηγητὴς μὲ ἀδήγησεν εἰς τὸ γραφεῖόν του. Αἱ ὑποψίαί μου περὶ τῆς δυστυχούς δὲν ἦσαν φαντασιώδεις. Αἱ ἀσθένειαι αὐταί, εἰπεν ὁ γέρον μετὰ προφανοῦς λύπης, δὲν ἀρκαὶ μόνον εἶναι ἀνάτοι, ἀλλὰ καὶ δὲν χρησιμεύουσι διόλου πρὸς φωτισμὸν τῆς ἐπιστή-

μης. Τὸ κακὸν δὲν ἔχει τὴν ρίζαν του εἰς τὴν γνωστὴν ἡμῶν φύσιν τῶν νεύρων, ἀλλ' εἰς τὸν ἀγνωστον παράγοντα Ψ. τουτέστι τὴν ψυχὴν. Ἡμεῖς θεραπεύομεν νεῦρα μόνον. Αὐτὸ εἶναι καταστροφὴ αἰσθημάτων καὶ παραστάσεων.— Ἄς ὄψεται ὁ αἰτίος!

Καὶ ἀνακτησάμενος τὴν πνευματικὴν ἡρεμίαν τοῦ ἐπαγγέλματός του ὁ γέρον ἐλάβεν εἰς χεῖρας τὸ στηθοσκόπιον. Τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι ἔσπευε διὰ παντός τὸ παραπέτασμα πρὸ τῆς ὀλιβερᾶς ἐκείνης σκηνῆς.

[Ἐστία συνέχισις.]

G. M. BIZYHNOS

Τ' ΑΓΓΙΟΒΑΣΙΛΙΑΤΙΚΑ

Μεῦ ἐπιτρέπεις, ἀναγνώστὰ μου, τὴν ἀδιακρίσιν νὰ σ' ἐρωτήσω, ἂν ἔκαμες δένδρον ἐφέτος;

Ἦσως μοῦ ἀπαντήσης, ὅτι δὲν ἐννοεῖς τί σοῦ λέγω, οὐδὲ καταλαμβάνεις καλὰ καλὰ, τί θὰ εἶπῃ: *κάρνω δένδρον*.

Ἡ ἀπάντησίς σου μὲ μανθάνει ἐν πρώτοις, ὅτι δένδρον δὲν ἔκαμες, ἀφοῦ ἀγνοεῖς τί πράγμα σ' ἐρωτᾷ. Μαρτυρεῖ ὅμως ἐπίσης, ὅτι δὲν εἶσαι ἄνθρωπος τῆς προόδου, ὅτι ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, ὁ ἀπὸ τῆς Δύσεως εἰσαγόμενος, — χωρὶς τινος οἰουδήποτε τελωνιακοῦ δικαιώματος, οὐδὲ προσέτου δεκάτου, — δὲν ἐφθασεν ἀκόμη μέγχοι σοῦ, καὶ ὅτι εἶσαι ἀκόμη Ἕλληνας, ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε Ἕλληνας οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν — οἱ ἀναγινώσκοντες... εἶτε τὴν «Ἐστίαν» ἢ ὅ, τι δήποτε ἄλλο. Ἔχω λοιπὸν καθήκον νὰ συγκαταβῶ χριστιανικῶς μέχρι τῆς ἀγνοίας σου καὶ νὰ σε διδάξω τί θὰ εἶπῃ: *κάρνω δένδρον*.

Κάρνω δένδρον, ἀγαπητέ μου καὶ ἐλληνικώτατε ἀναγνώστα, θὰ εἶπῃ ἐν συνόψει τὸ ἔξῃς:

Ἀγοράζω ἐν πρώτοις ἀπὸ τὴν ἀγορὰν μίαν μικρὰν ἢ μεγάλην ἐλάτην ἀμεταχειριστὸν... ἢ μεταχειρισμένην.

— Πῶς! Ὁ ἀναφωνήσης, ὑπάρχουν καὶ ἐλάται μεταχειρισμέναι;

— Βεβαίως ἐκείναι τὰς ὁποίας μετεχειρίσθησαν ἤδη οἱ ξένοι, οἱ ἐορτάζοντες ἐν Ἀθῆναις δώδεκα ἡμέρας πρὸ ἡμῶν τὰ Χριστούγεννα καὶ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους των. Ἐξ αὐτῶν ἄλλοι μὲν οἱ ἴδιοι καὶ ἄλλων οἱ ὑπηρετῆται πωλοῦν τὰς ἐλάτας των μετὰ τὴν ἐορτήν, καὶ ἐπειδὴ τὰ δένδρα αὐτὰ, ὡς γνωρίζεις ἴσως, ξηραίνονται δύσκολα, μένουσιν δὲ χλωρὰ καὶ ἀφοῦ ξηρανθούσιν, ἐκτίθενται πάλιν εἰς πώλησιν, καὶ ἀγοράζονται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους προῶν ἴς ἐφημερίς καλεῖ φιλοπροόδους. Ἐφωτίσθη;

— Ἐφωτίσθη.

— Λοιπὸν ἀγοράζω ἐν πρώτοις ἀπὸ τὴν ἀ-

γορὰν μίαν ἐλάτην μεταχειρισμένην. Τὴν φέρω κατόπιν εἰς τὸν οἰκίαν μου, καὶ τὴν τοποθετῶ ἐπὶ μιᾶς τραπέζης, στερεῶν αὐτὴν ὅσον δύναμαι καλλίτερα, ἔστω καὶ ἂν ἦνε ἀνάγκη νὰ τρυπηθῇ ἢ καλαίπωρος τράπεζα, ἵνα δεχθῇ καὶ αὐτὴ δι' ὀδονηρᾶς ἐγχειρίσεως τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν.

Στολίζω ἔπειτα αὐτὴν τὴν ἐλάτην μὲ παντὸς εἶδους ὠραία πράγματα. Ὑλιστερὰ ἴσον τὸ δυνατὸν καὶ πολύχρωμα: μὲ καρπούς, μὲ χρυσόχαρτα, μὲ κηρία χρωματιστά, μὲ παιδικὰ παιγνίδια, καὶ μὲ μικρὰ ἢ μεγάλα δῶρα, ἀναλόγως τῶν διαθέσεών μου, τῶν δυνάμεων τοῦ πουγγίου μου, καὶ τῶν προσώπων εἰς τὰ ὅποια πρόκειται νὰ τὰ χαρίσω.

Συνάζω ἔπειτα τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν μου παιδιῶν, ἂν ἔχω, καὶ ἄλλα μικρὰ ἢ μεγάλα παιδιὰ τῶν γειτόνων καὶ φίλων, ἀνάπτω τὰ κηρία τοῦ δένδρου, φωτίζω τὴν αἴθουσαν ὅπου εἶνε ἐστημένον, φιλεῶ τὸς παρεστῶτας ὀλίγα γλυκὰ, μοιράζω εἰς τὰ παιδιὰ τὰ δῶρά των, καὶ κλείω ἔπειτα τὰ αὐτὰ μου πρὸς τὰς συμμιγείς καὶ παραφώνους καὶ θορυβώδεις φωνάς, ὅσας ἐκβάλλει ἐν ἀγαλλιάσει ὁ παῖδρός ἐκεῖνος παιδικὸς ὄμιλος.

Αὐτὸ θὰ εἶπῃ ἐν ὀλίγοις: *κάρνω δένδρον*.

Οἱ πρωτοστάται τοῦ ἐν Ἑλλάδι εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἐδοκίμασαν νὰ ἐμβολιάσωσιν εἰς τὴν τελετὴν αὐτὴν καὶ ἄλλο γαλλικὸν προϊόν: γαρὸν παιδιῶν — *bal d'enfants*, ὡς τὸν λέγουσι συνήθως, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ ξενικὸν φυτὸν δὲν ἔκλασε. Τὰ ἐλληνικὰ παιδιὰ εἶνε εὐτυχῶς ἐλληνικώτερα τῶν γονέων των, καὶ ἐπροτίμησαν, ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντα, νὰ φωνάξωσι, νὰ θορυβήσωσι, νὰ παιξώσι, καὶ... νὰ δαρῶσιν ὀλίγον ἐπὶ τέλους, παρὰ ν' ἀνταλλάξωσι ψευδεῖς φιλοπροόδους, νὰ λιγώσωσι τυπικῶς τὰ ὄμματά των, καὶ νὰ προσφέρωσιν ἱπποτικῶς τὸν βραχίονα εἰς τὰς σπιθαμιαίας των χορευτριάς.

Ἦπῃρξαν ἴσως καὶ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἔκαμαν ταῦτα μᾶλλον ἢ ἐκεῖνα, ἀλλὰ, τί νὰ σὲ εἶπῶ! δὲν ἤθελα, τὸ κατ' ἐμὲ, νὰ ἦσαν ἰδικὰ μου, καὶ ἴσως οὐδὲ σὺ, ἀναγνώστὰ μου καὶ νομίζω, ὅτι εἶμεθα καὶ οἱ δύο φρονιμώτεροι τῶν γονέων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τὰ ἐκαμάρωσαν.

Οὕτω δὲ τὸ δένδρον ἔμεινε καθαρῶς δένδρον, οἷον σοῦ τὸ περιέγραψα.

Τοιαῦτα δένδρα δὲν κάμνεις βεβαίως σὺ, ἐλληνικώτατε τῶν ἀναγνωστῶν μου, ἀφοῦ δὲν γνωρίζεις οὐδ' αὐτὸ τὸ πράγμα.

Ὁ πατήρ σου δὲν ἔκαμνε δένδρον, οὐδ' ὁ πάππος σου. Ἐπομένως κρίνεις καὶ σὺ περιττὸν νὰ νεωτερίσῃς... κατ' αὐτὸ κἂν, καίτοι νεωτερίζεις καὶ ἐνεωτέρεις εἰς τόσα ἄλλα.

Ἐπάρχουσιν ὅμως συμπολιταὶ σου, καὶ ἐξ

ἐκείνων μάλιστα, τῶν ὁποίων ζηλεύεις ἴσως τὰ πολυτελῆ δῖφρα, ὅταν τὰ βλέπῃς, καὶ τὰς περιουσίας, ὅταν τὰς ἀκούῃς, καὶ τὸ ὄνομα ἢ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ὅταν ἀναγινώσκῃς περὶ αὐτῶν εἰς τὰς πρωϊνάς ἐφημερίδας, πότε ἤλθον, καὶ πότε ἀνεχώρησαν, καὶ πότε ἐγευμάτισαν ἢ καὶ πότε ἐπταρνίσθησαν, — ὑπάρχουσι τοιοῦτοι συμπολιταὶ σου. ὅστινες κάμνουν δένδρα: αὐτοὶ εἶνε ἐκ τῶν μεγάλων.

Αὐτοὶ εἶνε ἐξ ἐκείνων, ὅστινες σοῦ προσφέρουσι *κατ' ἐν* τοὺς ἐπισκεφθῆς εἰς τὰς τρεῖς μετὰ μεσημβρίαν ὅστινες δημοσιεύουν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι δὲν ἐννοοῦσι νὰ ἦνε συνδρομηταὶ εἰμὴ εἰς ἐκεῖνας μόνον ἐξ αὐτῶν, ὅσας ἐγγράφως ἐζήτησαν ὅστινες ἀναγινώσκουσιν εὐχερῆστοτερον γαλλικὰ βιβλία παρὰ ἐλληνικὰ, ἴσως διότι τὰ ἐννοοῦσιν ὀλιγώτερον καὶ δι' αὐτὸ τὰ εὐρίσκουσι νοστιμώτερα ὅστινες ἀποροῦσι δικτὴ ἢ πρωτεύουσα τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου μένει τὸν χειμῶνα χωρὶς γαλλικὸν ἢ τουλάχιστον ἰταλικὸν θέατρον ὅστινες, τέλος πάντων, ἐλεοῦσιν ὀκτάκις τῆς ἡμέρας τὸν περὶ αὐτοὺς ἀπολιτίστον χιθὴν ὄμιλον, καὶ εὐχαριστοῦσι τῷ Θεῷ, ὡς ὁ Φραϊσαῖος τῆς παραβουλῆς, ὅτι δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων.

Θὰ ἐρωτήσης ἴσως καὶ πάλιν ἐν τῇ ἀπλήτητί σου, διατί οἱ κύριοι οὗτοι κάμνουν δένδρον, ἐνῷ θὰ ἦτο πολὺ ἀπλούστερον νὰ χαρίσωσι τὰ δῶρά των ἐκεῖνα χωρὶς τινος πομπῆς ἢ τελετῆς, ὅπως ἔκαμνον οἱ πατέρες αὐτῶν καὶ οἱ πρόγονοι. Θὰ προῦξένουν ἀρὰ γε ὀλιγώτερον εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς λαμβάνοντας, ἂν, ὡς ἐγίνετο ἄλλοτε ποτε, κατὰ τοὺς παλαιούς ἀπολιτίστους χρόνους, ἐκόμιζον οἱ ἴδιοι τὰς ἐπινομιδας τῶν εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν καὶ φίλους τὴν πρῶτην τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, κ' ἐσφράγιζον δι' ἐνὸς ἀσπασμοῦ ἢ μιᾶς θερμῆς χειραψίας τὴν χάριν τοῦ δώρου;

Καὶ τίς θὰ τὸ ἐγνώριζε τότε, ἀπλοϊκώτατε τῶν ἀναγνωστῶν μου;

Μὴ τυχαῖν ὑποθέτεις, ὅτι οἱ χαρίζοντες σήμερον χαρίζουσιν, ὡς ἐχάριζαν ἄλλοτε, ἵνα εὐχαριστηθῶσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἢ προξενήσωσιν εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς λαμβάνοντας;

Ὁ τῆς ἀφελείας σου ἂν τὸ νομίζῃς!

Καὶ λησμονεῖς λοιπὸν, ὅτι σήμερον ἐν Ἑλλάδι δὲν προσφέρονται πλέον οὐδὲ πέντε μόναι δραχμαὶ ὑπὲρ παθόντων ἐκ σεισμοῦ ἢ πλημμύρας, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δωρεᾶς;

Λησμονεῖς, ὅτι προτιμώτερον δίδονται χιλιάδες πολλαί, ἂν μέλλῃ νὰ καλῆσῃ ὁ τύπος περὶ τοῦ πράγματος, ἢ μονάδες ὀλίγαι, ἂν πρόκειται ἢ ἐπὶ τῇ δωρεᾷ εὐγνωμοσύνη νὰ ταφῇ εἰς τὸ στήθη τοῦ λαμβάνοντος;

Ἄγνοεῖς, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυροὶ τῶν Μου-

σῶν ἱεροφάνται δὲν κατορθοῦσι ν' ἀλιεῶσιν ὀλίγους συνδρομητάς διὰ τὰ βιβλία των, ἂν δὲν ὑποσχεθῶσι ῥητῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως ὅτι τὰ ὀνόματα τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν θέλουσι δημοσιεῦθαι εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου, καὶ ὅτι δι' αὐτὸν τὸν σπουδαῖον λόγον ἀναγινώσκωμεν ἀπὸ τινος γαλλιστὴ ἀναγεγραμμένα εἰς τὴν εὐεργετικὴν αὐτὴν στήλην τὰ χαριέστατα ὀνόματα: *Talémaque Pipérides ἢ Stamatoula Phassoulaki*;

Ἴδου λοιπὸν ἢ κυριωτάτη τοῦ δένδρου δικαιολογία.

Ἄν κυρία καὶ μόνη βᾶσις τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις ἀγαθὴ μοῖρα ἤρξατο ἐξευγενίζων τὴν Ἑλλάδα, εἶνε σήμερον ἢ ἐπίδειξις, τίς ἄλλος, πλὴν αὐτοῦ, λόγος εἶνε ὁ ὑπαγορευσῆς παρ' ἡμῖν καὶ τοῦ δένδρου τὴν εἰσαγωγὴν;

Φαινόμεθα, ἐν πρώτοις, ὅτι εἶμεθα πολιτισμένοι, καὶ φαινόμεθα ἐπίσης, κατὰ δεύτερον, ἀλλ' ὁμοίως σπουδαῖον λόγον, ὅτι χαρίζομεν.

Ἄλλοτε... ἀλλὰ πρὸς τί τὸ ἄλλοτε; Αὐτὸ ἔγεινε ἤδη ἱστορία, καὶ πολὺ ταχέως, μὲ τὸν Θεόν, ὃς γίνῃ μῦθος! Ἄς τὸ ἀφήσωμεν νὰ ὠρμάσῃ διὰ τὰ μέλλοντα διηγήματα τῶν γερόντων.

Σήμερον καὶ αὐτοὶ ἔτι, ὅσοι δὲν κάμνουσι δένδρα, δὲν χαρίζουσι πλέον μόνον τὰ δῶρά των, ἀλλὰ τὰ στέλλουσι διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ των, ἵνα, ἐν ἐλλείψει πάσης ἄλλης, ὑπόχρη κἂν βροντόφωνος ὑπὲρ αὐτῶν ἢ ὑπηρετικὴ *réclame*.

Σήμερον δὲν χαρίζομεν πλέον τὴν πρώτην τοῦ ἔτους πράγματα μικρὰ, μετριόφρανα ἔχοντα τὴν ἀσημότητά των, δυνάμενα νὰ φυλαχθῶσιν ἐντὸς θυλακίου, ἢ προωρισμένα νὰ ταμειωθῶσιν εἰς κλειστὸν ἐρμᾶριον, εἰς τρυφερὰν ἀνάμνησιν φιλίας καὶ στοργῆς: τίς θὰ τὰ ἐβλεπεν ἐκεῖ, καὶ τίς θὰ ἠρώτα τὸν δωρητὴν; Χαρίζομεν πράγματα μεγάλα, ἐπιφανῆ, ὀρατὰ, προωρισμένα νὰ τεθῶσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς αἰθούσης, νὰ φρῶνται καθ' ἡμέραν, νὰ κρέμονται ἀπὸ τῶν τοίχων, ἵνα ἔχωμεν τὴν ἐνδύμυχον εὐχαρίστησιν νὰ συλλογιζώμεθα, ὅτι θὰ ἴδωσι καὶ ἄλλοι τὰ δῶρά μας καὶ θὰ ἐρωτήσωσι φυσικῶ τῷ λόγῳ, τίς ἐχάρισε τὰ ὠραία ἐκεῖνα πράγματα.

Σήμερον καλόπτεϊ παχὺ ἐκπολιτιστικῆς κόψεως στρῶμα τὴν εὐαγγελικὴν ὑποθήκην. Μὴ γνῶτω ἡ ἀοίστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, διότι καλλίστα γνωρίζομεν πάντες, ὅτι ἀλλοίμονον εἰς τὸν ἐκ δεξιῶν λαμβάνοντα, ἂν πρόκειται νὰ τὸ ἀγνοῇ ὁ ἐξ ἀριστερῶν μὴ λαμβάνων.

Σήμερον, τέλος πάντων, δὲν χαρίζομεν διὰ νὰ εὐχαριστηθῶμεν ἡμεῖς οἱ δίδοντες, ἢ οἱ ἄλλοι, οἱ λαμβάνοντες, ἀλλ' ἵνα θαυμάσωσιν οἱ τρίται, οἱ μῆτε λαμβάνοντες μῆτε δίδοντες.

Δι' αὐτὸ κατήνησαν τὰ δῶρα τῆς πρώτης τοῦ

έτους ζήτημα μεγάλης σημασίας, αντικείμενον σκέψεως μακράς, άρχομένης μήνα έβλον πρό της πρώτης Ίανουαρίου, και άφορμή διαπάνης σπουδαίας, ην μετά κόπου πολλού υφίστανται οι παρά τὸ Αὐδιον έργα τῶν πλουσίων περὶ μὲν βραδίζοντες, ἀλλὰ τέθροισπα όνειρευόμενοι.

Δι' αὐτὸ παρεπανείτω πέρυσιν ὁ καλλιτέχνης Μζίφαρτ, ὅτι δὲν ἐπώλησε πολλὰ, διότι δὲν εἶχεν ἀρκετὰ ἀκριβῶς ἀντικείμενα νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς πανταχόθεν ζητούντας.

Δι' αὐτὸ ἀκούεις πανταχόθεν τοὺς ἀγαθοὺς, ἀγαθωτάτους, ἀλλὰ φιλοπροόδους οἰκογενειάρχους ὀδυνωμένους ὅτι μὲν καταποιοῦσι διὰ διαπάνης δισχισίων καὶ τρισχιλίων δραχμῶν νὰ ἐξοφλήσωσι τὰς ἐκ τῆς πρώτης τοῦ έτους ὑποχρῖώσεις των.

Δι' αὐτὸ ἐντρέπονται σήμερον νὰ χαρίσωσι καὶ δὲν χαρίζουσι πλέον ὅσοι δεῖλοι μὲν καὶ πεπτοημένοι ἀντιζῶσι κτάθεν πρὸς τὸν κολοφῶνα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ πλοῦτου εἰς ἕν ἀνεφρίχθησαν αἱ Ἀθηναί, δὲν τολμῶσι δὲ καὶ ν' ἀποπειραθῶσι τὴν ἐπέσει ἀνάβασιν διὰ δανείων κλιμάκων.

Δι' αὐτὸ, τέλος πάντων καὶ ἐν ὀλίγοις, τὰ ὄρατα πρώτοχρονιάτικα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἅτινα ὀλίγην εἶχον τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν, μεγάλην δὲ τὴν ἀπὸ τῆς προαιρέσεως τοῦ δίδοντος καὶ τῆς χαρᾶς τοῦ λαμβάνοντος, ἐξέλιπον πλέον καὶ μὲν που ἀναφαίνονται, δίκην ναυαγίων ἐποχῆς παρελθούσης, κατακαλυφθέντες ὄλονεν ὑπὸ τὴν κῶμα τῶν νέων ἀναγκῶν καὶ τῶν νέων ὀρέξεων, εἰς τὰς χεῖρας ὀλίγων νηπιῶν, ἀνεψιοῦ τινος λησμονημένου, ἢ ὑπηρετοῦ μὴ διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν εὐνοίαν.

Δὲν ἤξεύρω, ἀναγνώστὰ μου, τί δῶρα ἔκαμες ἐφέτος. Σ' εὐχομαι ἀπὸ καρδίας νὰ ἔκαμες ἐκ τῶν τελευταίων τούτων, ἀλλὰ καθ' ἕν τρόπον τὰ ἔκαμον ἄλλοτε αἱ πρό σοῦ : τοῦτέστι μετ' ἔνδομούχου εὐχαριστήσεως καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει ὅτι ὁμοίαν προὔξενησες εὐχαριστήσιν εἰς τοὺς λαβόντας.

Κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὸν τρόπον σοῦ προσφέρω κ' ἐγὼ τὰς εὐχὰς μου πάσας, καὶ μίαν ἰδίως, τὴν καλλιτέραν ὄλων : νὰ ἔχῃς ἔτι καὶ νὰ διατηρήσῃς ἐπὶ μακρὸν τὴν κεφαλήν σου ὑπεράνω τοῦ ρεύματος, τὸ ὅποιον ὀνομάζομεν σήμερον ἐν Ἀθήναις ρεῦμα πολιτισμοῦ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΛΧΟΣ

Τὸ νὰ λέγῃ τις περὶ ἀνθρώπου ὀργίλου, ἀδίκου, φιλονεικῶ, δυστρόπου καὶ ἀγροίκου ὅτι τοιοῦτος εἶνε ὁ χαρακτήρ του, οὐδαμῶς δικαιολογεῖ αὐτόν, ὡς νομίζεται, ἀλλ' ὁμολογεῖ, χωρὶς νὰ τὸ ἐνοῆ, ὅτι τόσον μεγάλη ἐλαττώματά εἶνε ἀνίατα.

ΠΩΣ ΕΙΡΓΑΖΕΤΟ Ο ΔΟΥΜΑΣ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γενομένων πρό τινος ἐν Παρισίαις ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά, πλείστα ἔγραψαν αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ περιώνυμου μυθιστοριογράφου. Ἐκ τούτων ἰδιαιτέρον θέλητρον ἔχουσι μάλιστα τὰ ἀπεικονίζοντα τὸν ὄντως περίεργον τρόπον, καθ' ὃν συνέτασσε τὰ ἄπειρα αὐτοῦ ἔργα ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Μοντεχριστοῦ*, ὡς τοιαῦτα δ' ἐκρίναμεν ἀξία νὰ μετενεγκώμεν αὐτὰ ἐνταῦθα:

Ἀπὸ τῆς πέμπτης ὥρας τῆς πρωίας ὁ Δουμάς μετέβαινεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του χιτῶνα μόνον καὶ περισκελίδα φορῶν, καὶ ἐκάθητο πρὸ ἐλατίνης τραπέζης· ἄφινε δὲ τὴν γραφίδα αὐτοῦ νὰ τρέχῃ ἐπὶ μεγάλων φύλλων γαλανοῦ χάρτου μετὰ ταχύτητος μεγίστης, σταματῶν μόνον ὅπως γευματίζη, καὶ παρατείνων ἐνίοτε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ μέχρι καὶ τῆς νυκτός. Καὶ γράφων ἠδύνατο νὰ συνδιαλέγηται μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, ἀπεκρίνετο δὲ προσφεύσαστα πάντοτε μὴ διακόπτων τὸ παράπαν τὴν ἐργασίαν του. Ἐνίοτε συνεβουλεύετο τινὰς τῶν παρόντων ἐκεῖ φίλων του περὶ τῆς τροπῆς ἣν ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τινὰς σκηνὰς τῶν μυθιστορημάτων του, ἐκ τούτου δ' ἀστειόταται προέκυπτον συζητήσεις. Εἰς τινὰ παρ' αὐτῷ ξενιζόμενον ἔχαιρισε ποτὲ τὴν ζωὴν ἀλώων τινῶν προσώπων, ἅτινα ἀδυσπαήτως εἶχε καταδικάσει, ἐφείσθη δ' αὐτῶν μὴ δυναμένος τίποτε ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν ξένον του.

Πολλῶν ἐπελαμβάνετο ταυτοχρόνως ἔργων μεταπηδῶν ἀλληλαδιὰ δόχως ἀπὸ τοῦ μυθιστορηματος εἰς τ' Ἀπομνημονεύματα καὶ ἐκ τούτων εἰς τὸ δράμα ἢ τὴν κωμῶδιαν. Ἐσπεύδεν, ἔλεγε, νὰ λησμονῆσῃ ὅσον τάχιστα τὸ ἄρτι γράφειν, ὅπως μὴ ἡ ἀνάμνησις αὐτοῦ ἐπηρεάσῃ τὸ νέον παρασκευαζόμενον ἔργον. Εἰς τοιοῦτον δὲ βαθμὸν κατῴρθου τούτο, ὥστε ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν φίλος του ἀπήγγελλε περικοπὴν τινὰ δράματός του ὁ Δουμάς ἐπέκρινεν αὐτὴν ὡσεὶ ἦτο ἀλλότριον ἔργον.

Ἄμα ὡς ἐλάμβανε τὴν γραφίδα οὐδέποτε ἐσταμάτα ὅπως μελετήσῃ τὸ θέμα του, οὐδ' ἐνδιέτριβε περὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ συγγραμματος· οὐδέποτε μετέβαλλε γραφεῖσαν φράσιν. Σπανίως δ' ἀνεγίνωσκε τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ ἐκτός μόνον ἂν συνέγραφεν ἔργον ἀξιώσεως ἔχον. Ἄν παρδείγματος χάριν συνέτασσε δράματι διὰ δευτέρουθεν θεάτρον κατεσκευάζεν ἀκριβῶς μίαν προᾶξιν καθ' ἑκάστην, μετὰ πάντε δ' ἡμέρας τὸ δράμα ἦτο ἔτοιμον. Ἄν τούναντιον εἶχεν ἐπινοῆσει θέμα τι πολλὰ ὑπισχυόμενον, ἐγένετο ἀφαντος ἐκ τοῦ οἴκου του ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ὅπως ἀπαλλαγῇ πάσης ἀπασχολήσεως.

— Μοιάζω τῆς κότας, ἔλεγε, ζητῶ μέρος διὰ νὰ κλωσῶσῃ.

Κατέφυγε δὲ συνήθως εἰς χωρίον τι τῶν πέριξ, ὅπου οὐδεὶς ἐγίνωσκεν αὐτόν. Αὐτόθι δὲ ἀφοῦ συνέτασσε τὸ ἔργον μετὰ πυρετώδους ταχύτητος, τὸ ἀντέγραφε μεταβάλλων αὐτὸ ἐν πολλοῖς, μετὰ ἑκάτῳ δ' ἡμέρας ἐπανήρχετο ἄρτιον φέρον αὐτό.

Ἐκτός ἄλλων θαυμασίων φυσικῶν προσόντων εἶχε καὶ τοῦτο ὅτι τὴν νύκτα καθυδουοῶν τῶν σωματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων ἐτήρει ἡμιγρύπνους τὰς τῆς φαντασίας αὐτοῦ, αἵτινες ἐλειτούργουν ὡς ἐν ὄνειρῳ, ἀναπαυομένου τοῦ σώματος.

Τὴν πρώτην ιδέαν τοῦ δράματος αὐτοῦ «*Ἡ νεότης τοῦ Αουδαθίκου Ιδ'*», συνέλαβεν ἐν συμποσίῳ παριστάμενος εἰς τὸν γάμον ὑπηρετοῦ τοῦ τινος μετὰ τῆς θυγατρὸς του καὶ τῶν φίλων του. Συνηρολόγησε δὲ τὰ μέρη αὐτοῦ ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ χοροῦ, τὴν μίαν μετὰ τὰ μεσάνυκτα, πρὶν κατακλιθῆ, ἔγραψε δ' αὐτὰ τὴν πρωίαν τῆς ἐπαύριον ἐν ἡμισίᾳ ὥρᾳ· εἶτα δὲ κατέφυγεν εἰς τὴν μόνωσιν, ὅπως συμπληρώσῃ τὰς πέντε πράξεις. Μετὰ ἑξ ἡμέρας τὸ δράμα ἦτο συντεταγμένον καὶ πλήρες, ὁ δὲ Δουμάς ἐπιβὰς τοῦ σιδηροδρόμου ἐκόμισεν αὐτὸ εἰς τὸ *Γαλλικὸν θεάτρον*.

«*Χαρήτε, εὐωχθηῖτε*», ἔγραψε μετὰ τινὰς ἡμέρας εἰς τοὺς φίλους του, «*ἢ ἐπιτροπή τοῦ θεάτρον ἐδέχθη πρὸς παράστασιν τὸ δράμα μου*». Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Μαρία προθυμότερα συγκαλέσασα τοὺς ἐν Βρυξέλλαις, ὅπου τότε διέτριβεν ὁ Δουμάς, φίλους αὐτοῦ κατηθύθη μετ' αὐτῶν, εἰς δεκαπέντε ἀνελθόντων, εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ πρὸς εὐωχίαν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς φειδῆς ἐκείνης ἐκδρομῆς οἱ συμπύται ἐλησμονῆσαν νὰ δηλώσωσιν ὅπου εἶδε φιάλας τινὰς αἵνου μὴ ποθέντος, ἀς ἐπανέφερον εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' ᾧ κατεδικάσθησαν εἰς ἐκατοντάδων πινῶν φιάλων πρόστιμον. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἐπλήρωσεν ὁ Δουμάς.

Πρὸς ἐπίμετρον τοῦ δυστυχήματος ἐπιστολὴ τὴν ἐπαύριον ληφθεῖσα ἀνήγγελλεν ὅτι ἡ λογοκρισία νομίσασα ὅτι εἶπεν ἐν τῷ δράματι ὑπαινιγμούς πρὸς τὸν γάμον τοῦ Ναπολέοντος δὲν ἐπέτρεψε τὴν παράστασιν αὐτοῦ, ὁ δὲ διευθυντῆς τοῦ *Γαλλικοῦ θεάτρον*, ὅστις εἶχεν ἤδη διανεμίει τὰ πρόσωπα καὶ παραγγέλλει τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς παράστασιν στολὰς, δριμύως ἐμέμμετο τοῦ Δουμά:

— Μὴ δυσαρεστήσῃς, τῷ εἶχεν ἀπακριθῆ αὐτός, θὰ σὰς δώσω κατὶ τι ἄλλο, εἰς τὸ ὅποιον νὰ χρησιμεύουν αἱ καινούργιαι στολαί.

Μετὰ πέντε ἡμέρας πράγματι ὁ γονιμώτατος συγγραφεὺς ἐκόμισεν εἰς αὐτόν δράματι ἢ *νεότης τοῦ Ρισελί, ἐν ᾧ παρίστατο ὁ Ρισελί*

λιε ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Αὐλὴν τῆς Γαλλίας, μετὰ διατριβὴν ἐν Γερμανίᾳ ὅπου εἶχε καταφύγει ἐνεκῆ συνωμοσίας τινός. Ἀλλὰ καὶ τούτο τὸ δράμα ἐξήγειρε τὴν ὀργὴν τῆς λογοκρισίας διὰ τὴν υπερβολικὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐκφράσεων καὶ τὴν ἐπιπνεύσαν ἀκλασίαν ἐν τῷ ἔργῳ. Ἀπηγορεύθη ἡ εἰς τὴν σκηνὴν ἀναβίθαις του, ἐντεῦθεν δὲ νέει προῆλλον διαμαρτυρήσεις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ θεάτρον, Ἀρσενίου Οὐσσαί, εἰς ὃν ὁ Δουμάς ἠσύχως καὶ πάλιν ὑπεσχέθη ἄλλο δράμα μέλλον νὰ παρασταθῇ διὰ τῶν αὐτῶν σκηνογραφῶν καὶ τῶν αὐτῶν στολῶν. Εἶχεν ἔτοιμον ἤδη τὸν τίτλον: *Ἡ νεότης τοῦ Λαζάρ*.

Φεῦ! Ἡ νεότης τοῦ *Λαζάρ* δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχαστέρα τῆς νεότητος τοῦ *Αουδαθίκου Ιδ'* καὶ, τῆς νεότητος τοῦ *Ρισελί*! Ἐν τούτοις, δὲν ἀπηγορεύθη ἡ παράστασις αὐτοῦ παρὰ τῆς λογοκρισίας, ἀλλὰ ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ Δουμάς ἐν διαστήματι εἰκοσιν ἡμερῶν ἐπενήσσε, συνέταξε, ἔγραψε τρία μεγάλα πεντάπρακτα δράματα.

* *

Ἐξοχον ἐπίσης ἱκανότητα εἶχεν ὁ Δουμάς περὶ τὴν μαγειρικὴν, ἐνηθύνετο δὲ πολλῶν μάλλον ἐπ' αὐτῇ ἢ ἐπὶ τῇ φιλολογικῇ του ἀξίᾳ. Πισάκις οἱ φίλοι του μεταβάντες εἰς ἐπισκεψίν του εὗρον τὸν συγγραφεὴ τοῦ *Μόντε-Χρίστον* ἐν τῷ μαγειρείῳ του, ἐν τῇ θερμότητι διπλῆς συνθέσεως, γράφοντα διὰ τῆς μίας χειρὸς ἐπὶ τῆς μαγειρικῆς τραπέζης, ἀγρόπνως δ' ἄμα ἐπιβλέποντα φαγητόν τι, ἀφθόνως σκορπίζοντα τὸ ἄλας ἐν τοῖς διανοητικοῖς αὐτοῦ ἔργοις, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀπαιτουμένην δόσιν θέτοντα ἐν τοῖς μαγειρικῶν, καὶ ἀνατινάσσοντα ἐνίοτε συγχρόνως *ὁμαλλέττα* καὶ τὸν μυσλὸν τοῦ ἡρώδου του!

Ἄμα ἦτο ἔτοιμον τὸ γεῦμα ὁ Δουμάς ἐκρουεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸν κωδωνίσκον ὅπως καλέσῃ εἰς τὸ ἐστιατόριον τοὺς προσκεκλημένους. Ὅσα δὲ ἀριστουργήματα μαγειρικῆς ἀξία τοῦ Βατέλ καὶ ἂν εἶχε κατασκευάσει, σπανίως ἐγεύετο αὐτός ἐκ περισσοτέρων τῶν δύο πινακίων. Ἐπινε δ' ὕδωρ μετὰ τινῶν σταγόνων οἴνου, καὶ ἐνέμενεν ἀδιόσιπτος ἐν τῇ ἐγκρατεῖᾳ του ἀληθῶς δ' εἶπεν οὔτε λαίμαργος ἦτο, οὔτε γαστρίμαργος, οὔτε πότης, οὔτε δ' ἐκάπνιζεν. Ἐν τούτοις φίλος τοῦ τις κατέλαβεν αὐτόν ἡμέραν τινὰ καπνίζοντα,

— Πῶς, τῷ εἶπεν, ἐκπληκτος! καπνίζετε, σεις ὁ ὅποιος τόσας φορές μοῦ ἔχετε εἰπεῖ ὅτι μὲν βάλετε τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα σας σὰς πίνει κωλικόπονος;

— Αἶ, τί νὰ κάμω; ἀπεκρίθη ὁ Δουμάς. Ὅλοι τριγύρω μου καπνίζουν. Ἐσκέφθηκα νὰ μάθω κ' ἐγὼ διὰ νὰ μὴ με πειράξῃ ὁ καπνός.

Οἱ συνδαιτυμόνες, οὐδόλως ἐνοεῖται, δυσηρησετοῦντο διὰ τὴν ἐγκρατείαν του, ἥτις ἐπέ-

τρειν αὐτῷ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ γεύματος
νὰ φαιδρόνη καὶ τέρπη αὐτοῦ δι' εὐφυλογοῦν
καὶ ἀστείωτάτων ἀνεκδότων.

Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἡ συνδιάλεξις ἐστρέφετο
συνήθως περὶ τὴν φιλολογίαν. Ὁ Δουμᾶς ἐκρι-
νεν ἐκείτον μετὰ τινος ἀφελούς ματαιότητος
ἀφοπλιζούσης καὶ τοὺς μᾶλλον σκεπτικούς.
Ὁ γὰρ ἰσπανίως ἐπέκρινε τοὺς ἀντιπάλους του,
ἐνίοτε δὲ καὶ δριμέως. Ἦνεν ἀληθὲς ὅμως ὅτι
ἡ κριτικὴ αὐτοῦ δὲν ὠμαίαζε πρὸς τὴν συνήθη,
διότι ὁ Δουμᾶς ἀνεσκεύαζεν, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε
καλλίτερον, τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπέκρινε καὶ ἐκ
τοῦ προχείρου ἐπενόει σκηναὶ πρὸς ἀντικατά-
στασιν τῶν, κατ' αὐτόν, κακῶν, τοῦθ' ὅπερ, βε-
βαίως, οὐδεὶς ἄλλος ἐκτός αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ
πράξη. Ὁρατὸν θὰ ἦτο ἂν παρ' αὐτῷ ἕμενον
πάντοτε στενογράφοι, ἐντολὴν ἔχοντες νὰ γρά-
φωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, διότι ὅσα ἔλεγεν
εἶχον συχνάκις τὴν ἀξίαν τῶν ὕσων ἔγραφον. Ἡ
ἀνάπαυσις αὐτοῦ συνίστατο εἰς τὸ νὰ εὐφυ-
λογῇ διὰ τῆς γλώσσης, ἀντὶ διὰ τῆς γραφί-
δος. Παρὰ τὴν τράπεζαν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐ-
σπινθήριζε κατὰ τὰ ἐπιδόρπια πολὺ πρὸ τοῦ
καμπανίτου, δὲν ἄφινε δὲ νὰ παρακινῆσθαι ἡ συν-
διάλεξις ὡς οὐδὲ νὰ κενωθῶσι τὰ ποτήρια τῶν
συνδαιτυμόνων. Ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὅπου μετέβαι-
νον ἔπειτα, αἱ ὥραι παρήρχοντο ταχέως δι' ἑ-
σμάτων, γελῶτων, κωμικῶν σκηνῶν, ὁ δὲ φαι-
δρὸς καὶ φιλόφρον ἀμφιτρώων κατ' ὄρθου βαυμα-
σίως νὰ κρατῇ εὐθύμους τοὺς προσκεκλημένους
μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Συνήθιστα τότε
ὁ Δουμᾶς προσεκάλει τοὺς δαιτυμόνας εἰς
ἐλαφρόν καὶ ἄβρον ἐπίδεικνον, τὸ ὅπαιον
ἐπενόει καὶ κατεσκεύαζεν αὐτὸς οὗτος. Μεθ' οὗ
ἀποσυρμένων πάντων βεβαρημένον ἔχόντων
τὸ τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ὁ ἀκαταπόνητος
συγγραφεὺς ἐλάμβανε τὸν λαμπτήρα, μετέ-
βαιεν εἰς τὸ σπουδαστήριόν του καὶ εἰργάζετο
ἐνίοτε μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας τῆς πρωίας.

Ἡ ἀπίστευτος αὐτῆ πρὸς τὴν ἐργασίαν δύ-
ναμις ἦτο βεβαίως ἐν τῶν ἐξαιρετικῶν πλεονε-
κτημάτων τοῦ ἀνδρός τούτου, ὅστις ἐκέκτητο
τόσα ἄλλα καὶ τόσον σπάνια.

Συχνὰ συνέβαιεν εἰς τὸν Δουμᾶν νὰ λαμ-
βάνῃ ἐπιστολάς διευθυντῶν ἡμερησίων ἀπαι-
τούντων ταυτοχρόνως τὴν συνέχειαν τοῦ ἐν ἐ-
κείνῃ πούτων δημοσιευομένου μυθιστορήματος
αὐτοῦ. Ὡς παραδείγματος χάριν, τοῦ διευθυ-
νοῦ τῆς *Συνταγματικῆς*, αἰτοῦντος τὸν πέμ-
πτον τόμον τῆς *Κυρίας τοῦ Μοισωρῶ*, τοῦ
διευθυντοῦ τῆς *Πατρίδος* αἰτοῦντος τὸν τέταρ-
τον τόμον τοῦ *Πολέμου τῶν γυναικῶν*, τοῦ
διευθυντοῦ τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων*
ἀπαιτοῦντος τὸν δέκατον πέμπτον τόμον τοῦ
Μόντε-Χρίστου, τοῦ διευθυντοῦ τῆς *Εἰρηρικῆς*

Δημοκρατίας αἰτοῦντος τὸν πέμπτον τόμον τοῦ
Ἰαπότου τοῦ ἐρυθροῦ αἵκου, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ
Ἰαπαροῦ, αἰτοῦντος τὸ τέλος τοῦ *Νόθου* τοῦ
Μαλιέτρ καὶ τέλος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ *Τύπου*
αἰτοῦντος τ' *Ἀπομνημονεῦματα Ἰατροῦ*.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συνεκκλεῖ ἐν τῇ οἴ-
κῳ του ἄλλους τοὺς φιλολογικούς χρεώστας του
καὶ ἐξήτει προθεσίαν ἀπὸ τὸν διευθυντὴν τῆς
Συνταγματικῆς δέκα ἡμερῶν, ἀπὸ τὸν τῆς *Πα-
τρίδος* τριῶν μηνῶν, ἀπὸ τὸν τῆς *Ἐφημερίδος*
τῶν Συζητήσεων μίαις ἑβδομάδος, ἀπὸ τὸν τῆς
Εἰρηρικῆς Δημοκρατίας τριῶν ἡμερῶν, ἀπὸ τὸν
τοῦ *Ἰαπαροῦ* εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, καὶ ἀπὸ
τὸν τοῦ *Τύπου* ἐνὸς μηνός.

Καὶ παρέδιδε τὰ ὑποσχεθέντα κατὰ τὴν ὀρι-
σθεῖσαν προθεσίαν, τῆρῶν τὸν λόγον αὐτοῦ ὡς
εὐπατρίδης.

* *

Ὁ Δουμᾶς ὑπῆρξε καὶ ἔθνοφύλαξ, ἀλλὰ κά-
κιστος. Καλούμενος δὲ πρὸ πειθαρχικοῦ συμ-
βουλίου συνειθίζε νὰ λέγῃ πρὸς τὸν πρόεδρον
αὐτοῦ τὰ ἐπόμενα:

«*Συνταγματάρχᾳ μου, ἐν πρᾶγμα μοῦ εἶνε
ἀπολύτως δυσάρεστον εἰς τὸν κόσμον, τὸ νὰ εἴ-
μαι γελοῖος. Ἀλλὰ ὁσάκις φορέσω ἓνα μᾶλλι-
νον σκουφον, φορτωθῶ ἐν σπαθί καὶ μίαν παλά-
σκαν, χωθῶ μέσα εἰς ἓν πανταλόνι μὲ κόκκινας
γραμμὰς, τὰ ὁποῖα ἔλα πάγουν πολὺ ἄ-
σχημα εἰς τὸ εἶδος τῆς εὐμορφίης μου, μοῦ φαί-
νεται ὅτι τὰ παιδία ἀπὸ πολλὴν τους καλωσύ-
νην δὲν τρέχουν κατόπιν μου, καὶ τὰ εὐγνωμονῶ
ὅσον εἰμπορῶ διὰ τὴν εὐγένειάν των. Μὴν ἀπο-
ρῆτε, λοιπόν, συνταγματάρχᾳ, ἂν μὲ τοιαῦτα
αἰσθημάτων ἐκτελῶ πολὺ ὀλίγον. τὰ καθήκοντα
τοῦ ἔθνοφύλακος ἢ δὲν τὰ ἐκτελῶ ὅπως διόλου.»*

Τότε δὲν ἠστειεύοντο μετ' αὐτὸν ἔθνοφυλακὴν
ἦτο ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν οἱ λοχαγοὶ ὑπεβάλλοντο
εἰς μεγάλας χρηματικὰς θυσίας, ὅπως τηρῶσι
τὸν λόγον τῶν καλλίτερον ἐνδεδυμένων, καλλι-
τερον ὀπλισμένων, πολυαριθμότερον κατ' ἀνδρας
τοῦ τῶν συναδέλφων των. Ἀλλ' ἡ κατ' ἀριθ-
μὸν ὑπεροχὴ ἦτο ἡ πάντων δυσχερεστάτη καὶ
διὰ τοῦτο κατεδιώκετο ὁ Δουμᾶς. Κατ' ἀρχὰς
κατεδικάζετο εἰς φρουρὰν ἐν ἀκινήσῃ, ἔπειτα
εἰς κράτησιν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, ἔπειτα εἰς
τεσσαράκοντα ὡρῶν, ἔπειτα εἰς ἑβδομήκοντα
ὡρῶν, ἔπειτα εἰς ὀκτῶ ἡμερῶν.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Δουμᾶς ἀντὶ νὰ
φυλακισθῇ, ἀπήρχετο εἰς Εὐρώπην ἢ Ἀφρικὴν
ταξειδεύων ἐπὶ ἓν ἔτος. Ὅτε δ' ἐπανήρχετο
διεσκέδαζε τὰ μέγιστα ἀποπλανῶν τοὺς ἀνα-
ζητούντας αὐτόν ὅπως τὸν συλλάβωσι. Ἐπρεπε
δὲ νὰ τὸν ἀκούσῃ τις μεθ' οἷας χάριτος διη-
γεῖτο τοὺς δόλους αὐτοῦ, ὅπως διαφύγῃ τὰς
ἀναζητήσεις.

«*Ναί, ἔλεγεν, ὅπως ὁ Κρόμβουλ, δὲν καίμῳμαι*

ποτὲ δύο νύκτας κατὰ συνέχειαν εἰς τὸ ἴδιον
δωματίον. Ἐπιφυλάττω πάντοτε ἐξόδους διὰ
τῶν μαγειρείων, εἰσόδους διὰ τῶν καταπακτῶν,
δραπετεύσεις διὰ τῶν παραθύρων. Χαρίζω εἰσι-
τήρια θεάτρων εἰς τοὺς γείτονας μου ὅπως ἔχω
τὸ δικαίωμα νὰ διαβῶναι διὰ τῆς κατοικίας
τῶν διέρχουμι μέσῳ τῶν ἐρώτων αὐτῶν, τῶν
ὑποθέσεων των, τῶν οἰκογενειακῶν των σκηνῶν,
λέγων πρὸς αὐτοὺς, ὡς ὁ Δὸν Καίσαρ τοῦ Πα-
ζᾶν: Μὴν ἐνοχλήσθε, εἰμαι ἐγώ. Συνείθισαν
πλέον, καὶ τὸ πρᾶγμα πηγαίνει ἱσχυράσια.

Ὡς ἐπιλογίαν εἶχεν ἀκριβῶς τὸν ὑποδημα-
τοποιὸν του, ὅστις μεταξὺ τοῦ συμφερόντος του
καὶ τοῦ καθήκοντος του ἀμφιπέπων, ἔγραφεν
αὐτῷ περὶ τῆς δυσχεροῦς του θέσεως ὅπως τὸν
συγκινήσῃ, ἐπεράτου δὲ τὴν ἐπιστολὴν του λέ-
γων ὅτι θὰ ἦτο πολὺ *peineux et douloureux*
ἂν τὸν ἐστελλεν εἰς τὴν φυλακὴν.

— Καὶ εἰς ἐμὲ, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Δουμᾶς, πι-
στεύσατε ὅτι θὰ μοι εἶνε πολὺ *peineux et dou-
loureux* νὰ ὑπάγω.

Τὸ *douloureux* προξένησεν ἀληθὲς σκάν-
δαλον. Ὁ ἐπιλογίας κατηγορήσεν αὐτὸν δρι-
μέως διὰ τοῦτο, ἢ δὲ δυσάρεστος αὐτῆ λέξις
ἐθεωρήθη ὡς ἐπιβαρυντικὴ ἐπὶ πλέον περιπτώ-
σις ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου.

— Ἐγράψατε *douloureux*; ἠρώτησεν αὐ-
στηρῶς ὁ πρόεδρος.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Δουμᾶς, ἀλλὰ ὁ ἐπι-
λογίας εἶπε *peineux*.

— Δὲν εἶνε τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Αὐτὸς εἶνε ὑ-
ποδηματοποιός. Ἄν θέλετε νὰ δημιουργήσῃτε
λέξεις, παρουσιάσθητε ὡς Ἀκαδημαϊκός.

— Δὲν τὸ ἔχω σκοπόν.
— Φοβεῖσθε μὴν ἀποτύχητε;
— Ὅχι, φοβοῦμαι μὴν ἐπιτύχω.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ Δουμᾶς ἔμεινεν εἰς τὴν φυ-
λακὴν ἐν συνόλῳ τεσσαράκοντα ὀκτῶ ἡμέρας—
τὸ ὅπαιον ἐφ' ὅσον ἐνεθουεῖτο ὁ πρόεδρος τοῦ
στρατοδικείου οὐδέποτε εἶχε συμβῆ. Εἰς αὐτὰς
δὲ τὰς τεσσαράκοντα ὀκτῶ ἡμέρας τῆς φυ-
λακίσεώς του ὀφείλομεν τὸ πόνημα αὐτοῦ ὁ
Πικουέλος. Τὸ περὶ αὐτοῦ ἀνεκδοτόν εἶνε πε-
ρισσότερον καὶ σχεδὸν ἄγνωστον.

Μελοποιὸς τις ἠγόηλει ἀπὸ πολλοῦ τὸν Δου-
μᾶν ὅπως τῷ γράψῃ κωμειδύλλιόν τι, διαχυ-
ρίζόμενος ὅτι ἦτο εὐκολώτατον εἰς αὐτόν τὸν
γράφοντα δράματα ὀλόκληρα τόσον εὐκόλως.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἀπήντησεν ὁ Δουμᾶς εἰς
τὸ δράμα δὲν σοῦ ἀπαγορεύεται νὰ βάλῃς ὀρθάν
νοῦν, πνεῦμα καὶ ἰδιοτροπίαν, ἐν ᾧ εἰς τὸ κω-
μικὸν μελοδραμάτιον ἔλα αὐτὰ βλάπτουν τρο-
μερὰ τὴν μουσικὴν, πρὸ πάντων δὲ ὁ ὀρθὸς
λόγος.

Διεσβεβαίωσε τὸν μελοποιὸν ὅτι δὲν θὰ τῷ
γράψῃ τὸ ποίημά του εἰμὴ ὅταν οἱ τῆς ἔθνοφυ-
λακῆς, τὸν συλλάβουν καὶ τὸν χῶσουν εἰς τὴν

φυλακὴν. Ὁ μελοποιὸς ἐπωφελήσθεις τὴν πλη-
ροφориαν, μετέβη πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς ἔθνο-
φυλακῆς, καὶ προῦκάλεσεν εὐχερῶς διαταγὴν
φυλακίσεως τοῦ Δουμᾶ.

Τὴν αὐγὴν τῆς ἐπικύριον ὁ μυθιστοριογρά-
φος συνελήφθη μόλις ἐγερθεὶς τῆς κλίνης καὶ
ᾤδηγήθη δι' ὀχήματος εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀν-
ερχόμενος τὴν κλίμακα ἀκούει φθόγγους κλει-
δοκουμβάλου ἐντέχνως κρουομένου.

— Ποῦ παίζει αὐτὴ ἡ μουσικὴ; ἐρωτᾷ ἐκ-
πληκτος ὁ Δουμᾶς.

— Εἰς τὸ δωμάτιόν σας, ἀποκρίνεται ὁ οἰ-
κοφύλαξ. Ἦνε μέσῳ ἑνὸς κύριος καὶ σὺς πε-
ριμένει εἰς τὸ πιάνο του ποῦ ἔφερε ἐδῶ χθές.

Ὁ Δουμᾶς ἀναβαίνει ταχέως καὶ εὐρίσκει
τὸν μελοποιὸν πρὸ τοῦ κλειδοκουμβάλου.

— Πῶς, ἔθλια, σὺ ἐνήργησες νὰ μὲ φυλα-
κίσουν;

— Ἄκουσε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κωμειδύλλι-
ου, ἀπαντᾷ ἀπλῶς ὁ μελοποιός. Τώρα ποῦ εἴ-
σθε φυλακισμένοι ἐλπίζω ὅτι θὰ φυλακίσητε τὸν
λόγον σας καὶ θὰ μοῦ γράψατε τὸ ποίημά μου.

— Ἐλα, ἄς εἶνε, δὲν μοῦ μένει ἄλλο παρὰ
νὰ τὴ γράψω ἐπτάναξεν ὁ Δουμᾶς.

Καὶ ἰδοὺ πῶς ἐγράφη ὁ *Πικουέλος*. Ἄλλ'
ἐξεληθὼν τῆς φυλακῆς ὁ Δουμᾶς ἐξήγησε καὶ
εὖρε μέρος πρὸς κατοικίαν ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἔ-
θνοφυλακὴ.

[Ἔπειτα τὸ τέλος]

K.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1883

Ἦν ἔτος παρερχόμενον παρασφίρει μεθ' ἑαυ-
τοῦ εἰς τὸν τάφον μέρος μέγα τοῦ ἀνθρωπίνου
πληθυσμοῦ. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν τεθνεώτων τοὺς
πλοίστους μὲν πενθούσιν οἱ οἰκετοί, τινὰς οἱ ἴ-
διοι αὐτῶν τόποι ἐν οἷς ἔζησαν ὀφελίμοι γενό-
μενοι, ὀλίγων δὲ καὶ μεμετρημένων ἐκλεκτῶν ὁ
θάνατος ἐμποιεῖ αἰσθῆσιν ἢ εἰς ἔθνος ὅλον, ἢ
κύκλον ἐπιστήμης καὶ τέχνης, ἐνίοτε δὲ καὶ
εἰς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ ἡ ἱστο-
ρία περιστέφει διὰ μελανοῦ πλαισίου τὰς σε-
λίδας τῆς ἐκείνης, ἐν αἷς ἀναφέρεται ὁ θάνα-
τος ἀνθρώπων, οἵτινες ἐλάμπρυναν διὰ τῆς ἀ-
ξίας αὐτῶν ζῶντες τὴν πολιτείαν, τὴν ἐπιστή-
μην ἢ τὴν τέχνην, ἢ διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν
ἀπέθανον κατέστησαν τὴν μνήμην αὐτῶν περί-
κλυτον, ἢ συνέδεσαν τὰ ὄνομα των ἐν τῇ ζωῇ
μετ' ἄλλων διασήμων προσώπων, ἢ ἐνδόξων
πράξεων.

Καὶ τὸ ληξάν ἔτος, ὡς πάντα τὰ πρὸ αὐ-
τοῦ καὶ ὡς πάντα τὰ μετ' αὐτό, ἀναγράφει ἐν
ταῖς χρονικοῖς αὐτοῦ πολλοὺς ἐπισήμους νε-
κρούς, ὧν τοὺς μᾶλλον γνωστούς, τοὺς μᾶλλον
ἐξέχοντας, μνημονεύομεν ἐν συνοπτικῇ σημειώ-
σει.

Ἡ ἡμετέρα πατρίς προσήνεγκε τὸ καθ' ἑκαστὴν ὀδυνηρὸν φέρον εἰς τὸν θάνατον ἀπολέσασθαι ἐκ μὲν τῶν πολιτευτῶν τὸν ἀειμνήστον Ἀλέξανδρον Κομμουνδούρον ἐπὶ πολλὰ ἔτη κυβερνήσαντα τὴν Ἑλλάδα, οὕτινος ὁ θάνατος ἐθρηνήθη ὡς ἔθνικὴ συμφορὰ, ἐκ τῶν ἐπιστημόνων τὸν Γεώργιον Ράλλην, ποσὸν νομομαθῆ, ἀρχαιοτάτων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλοτε ὑπουργὸν καὶ συγγραφεὴ περισπούδαστων νομικῶν συγγραμμάτων, ἐκ τῶν συγγραφέων τὸν τρωφερὸν Ἑπτανήσιον ποιητὴν Ἰουλίον Τυπάλδον καὶ ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν τὸν διακεκριμένον γλύπτην Λεωνίδα Δρόσην.

Ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων ἡ Γαλλία βαθύτατα ὑπέστη τραύματα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ δημοκρατία ἐκλάυσε τὸν ἐξοχώτατον ἡγέτην αὐτῆς, τὸν Λέοντα Γαμβέτταν, ἀποθανόντα μικρὸν μετὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς 31 Δεκεμβρίου, καὶ τὸν ἀριστὸν τῶν στρατηγῶν τῆς Σανζύ, ἀπώλεσαν δὲ καὶ οἱ βασιλοφρονεῖς τὸν κόμητα Σαμβώρ, τὸν τελευταῖον βλαστὸν τοῦ πρωτοκόκου καὶ ἀρχαιοτάτου βασιλικῆς οἴκου τῶν Βουρβόνων, τὸν ἱπποτικώτατον ἐκ τῶν μνηστῆρων τοῦ γαλλικοῦ θρόνου. Ἡ γαλλικὴ φιλολογία ἀπεστερήθη τοῦ εὐφροεστάτου κεινωσιολόγου καὶ ιστορικοῦ Ἐδουάρδου Λαβουλαί καὶ τοῦ μυθιστοριογράφου Ἰουλίου Σανδῶ, τοῦ γλυκυτάτου συγγραφέως τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς Δεσποινίδος Λασηλιέρ, ἐσχάτως δὲ ἐτέρων δύο, τοῦ διασήμου ιστορικοῦ Ἑρρίκου Μαρτέν καὶ τοῦ ποιητοῦ Βίκτωρος δὲ Ασπράδ. Ἀπέθανε δ' ἐτι ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν αὐτῆς ὁ ἐξοχος ζωγράφος, σχεδιαστής καὶ γλύπτης Γουσταῦος Δορέ, καὶ ὁ οὐχ ἥττον διαπρεπὴς γλύπτης Ἰωάννης Κλέσιγερ. Καὶ ἐκ τῶν δημοσιογράφων ὁ Λουδοβίκος Βελλιώ, ὁ διευθυντῆς τοῦ Σήμερον, τοῦ κυριώτατου ὄργανου τῶν σφόδρα καθολικῶν καὶ νομιμοφρόνων. Ὀρεῖλομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸν Βεσερέλ, τὸν γνωστὸν συγγραφεὴ τοῦ ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ.

Ἡ Γαλλία ἀπώλεσε ἐτι κατὰ τὸ 1883 τὸν ἀντιναύαρχον αὐτῆς Pierre, ὀνιμαστὴν γενόμενον ἐκ τῶν ἐν Μαδαγασκάρῃ τελευταίων πολεμικῶν συμβάντων, καὶ τὸν γερουσιαστὴν Βίκτωρα Λεπρὰν, ὑπουργὸν χρηματίσαντα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Θιέρσου, καὶ τὸν διασημὸν αὐτῆς φυσικὸν Λουδοβίκον Βρέγουετ. Ἀπώλεσε δὲ πρὸς τούτους καὶ δύο ἄνδρες, τὸν μὲν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντα, τὸν δὲ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης θανόντα· πρῶτον τὸν Ἑρρίκον Ριβιέρ, πλοίαρχον καὶ διοικητὴν τῶν ἐν Τογκίνῳ δυνάμεων, στρατιωτικὸν συγγραφεὴ καὶ μυθιστοριογράφον λεπτότατον φονευθέντα ἐν Κανόν, ἕτερον δὲ τὸν ἱατρὸν Γουίλιε μέλος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις μετέβη εἰς Αἴγυπτον πρὸς ἐξέτασιν τῶν παραγωγικῶν αἰτίων τῆς

χολέρας, ἐνθα καὶ ἀπέθανε προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης.

Ἐν Γερμανίᾳ ἐπέστησεν ὁ βασιλεῦς οἶκος τὸν πρίγκηπα Κάρολον τῆς Πρωσίας, μόνον ἀδελφὸν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου καὶ πατέρα τοῦ διαφνοστεροῦς στρατάρχου τῆς Γερμανίας Φρειδερίκου Καρόλου. Ἐν δὲ ταῖς ἐπιστήμασι ἡ Γερμανία ἀπώλεσε τὸν διασημὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν συγγραφεὴ Ἐρμανον Σουλτσε-Δέλιτς, τὸν ἰδρυτὴν τῶν δημοτικῶν τραπεζῶν ἐν Γερμανίᾳ, τὸν Ἐρμανον Βούρσιαν περιφανῆ γεωγράφον, τὸν Γουλιέλμον Δινδρῶφ τὸν γνωστὸν ἐλληνοστὴν καὶ ἐκδότην ἐλληνῶν συγγραφέων, καθηγητῆν τῆς φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας. Ἡ Γερμανικὴ μουσικὴ ἀπεστερήθη δύο μεγάλων μουσουργῶν, τοῦ Ριχάρδου Βάγνερ, ἰδρυτοῦ τῆς μουσικῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ Φρειδερίκου Φλότσοφ, τοῦ γνωστοῦ συνθέτου τῆς περιπαθοῦς Μάρθα. Ὁ δὲ Κάρολος Μάρξ, ὁ κραιώνομος κομμουνιστῆς καὶ συγγραφεὴς, ἀπέθανεν ἐξόριστος ἐν Λονδίῳ. Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐτελεύτησε καὶ ἡ χήρα τοῦ ποιητοῦ Ἑρρίκου Ἄινε Μάτθιλδη ἐν ἡλικίᾳ προδεκηνοετα.

Ἡ Ἀγγλία δὲν ἀπώλεσε πολλοὺς ἐξόχους ἄνδρας κατὰ τὸ 1883· ἐκ τῶν ἀποθανόντων ἀναφέρωμεν τὸν διασημὸν μηχανικὸν καὶ ἠλεκτρολόγον Οὐίλλιαμ Σείμους, τὸν πλείστας κοινωνοφρεῖς ἐφευρέσεις παρασχόντα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, τὸν στρατηγὸν Γεώργιον Μάκδοναλδ, ἓνα τῶν ἱκανωτάτων στρατιωτικῶν τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν δημοτικώτατον μυθιστοριογράφον Mayne Reid.

Ἡ Ρωσία ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ μεγίστου τῶν συγχρόνων πολιτικῶν καὶ διπλωματῶν αὐτῆς, τοῦ Ἀλεξάνδρου Γαρτσακῶφ, οἱ δὲ φιλελεύθεροι Ρῶσσοι ἐπένησαν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ Ἰβάν Τουογκένιεφ, τοῦ τρωφερῶ καὶ ἐθνικωτάτου ῥώσσοι συγγραφέως.

Ἡ γείτων μας Τουρκία ὑπέστη καὶ αὐτὴ σοβαρὰς ἀπωλείας ἐν ταῖς τάξεσι τῶν διασημῶν ἀνδρῶν αὐτῆς. Ἀπέθανεν ὁ Σουλεϊμάν πασῆς, ὁ διασημὸς στρατηγὸς ὁ κλεισθεὶς ἐν ταῖς παρά τὴν Σίπκην μάχαις κατὰ τὸν ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον, ἀπέθανεν ὁ Μαχμούτ Νεδὶμ πασῆς, ἀλλοτε μέγας Βεζύρης, καὶ ἐτι ὁ Σαβῆτ πασῆς, πολλὰκις χρηματίσας ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, εἰς τῶν ἐξοχωτέρων τούρκων διπλωματῶν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέθανεν ὡσαύτως ὁ πρίγκηψ Σααδὲτ Κεραϊ πασῆς, ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν βλαστὸς τῆς Ταταρικῆς ἐκείνης δυναστείας, ἥτις ἐβασίλευσεν ἐν Κριμαίᾳ μέχρι τοῦ 1776.

Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἔθνων ἡ μὲν Ἰταλία ἀπώλεσε τὸν ἐπιφανῆ ἱατρὸν καὶ ἐνθερμον πατριώτην Αἰμῆλιον Κυπριάνην, τὸν Ἰγνάτιον

Γιακομέττην, διασημὸν γλύπτην καὶ ἐπιμελητὴν τῶν παπικῶν μουσείων, τὸν ἐξοχον καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Νεαπόλεως Ἀντώνιον Μιραβέλλην, καὶ τὸν περιηγητὴν Σαροπὶ, σφαγνέντα ὑπὸ τῆς ἀγρίας φυλῆς τῶν Σομαλῶν ἐν Ἀφρικῇ. Τὸ Βέλγιον ἀπώλεσε τὸν διασημὸν μυθιστοριογράφον Ἑρρίκον Κοναίαν, ἡ Ῥωμανία τὸν διαπρεπὴ νομοδιδάσκων καὶ ἐξοχον πολιτικὸν αὐτῆς Βασίλειον Βορέσκον, ἡ Δανία τὸν διακεκριμένον ἀρχιτέκτονα Χριστιανὸν Χόνσεν, καὶ, πέραν τοῦ Ὡκεανῶ, οἱ Ἠνωμένοι πολιτεῖαι τὸν Πέτρον Κούπερ, τὸν κατασκευαστὴν τῆς πρώτης ἀτμομηχανῆς ἐν Νέεϊ Ὑόρκη. Ἐνταῦθα ἴσως πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὸν διαβόητον ἐκείνον πλοίαρχον Webb, τὸν εὐρόντα οἰκτρὸν τέλος εἰς τὰ κύματα τοῦ Νικαγῶρα, ἐν ἠθέλησε νὰ διακυλομῆσθαι.

Κατὰ τὸ 1883 ἀπέθανεν ὡσαύτως ἐν Αμακῶ ὁ περιώνυμος Ἐμίρης Ἀβδὲλ-Καδέρ, ὁ τασούτων ἄλλοτε κλεισθεὶς διὰ τῶν μακρῶν καὶ αἱματηρῶν ἀγώνων του κατὰ τῶν Γάλλων ἐν Ἀλγερίᾳ· ἀπέθανεν ὁ Tuduc, ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀννὰμ, τῆς ἀνατολικωτάτης ἐν τῇ Ἀσίᾳ χώρας, ἐφ' ἧς οἱ Γάλλοι ἰδρυσαν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν, ἀπέθανε δὲ καὶ ἡ Ῥαναβαλόνα ἡ Β', βασίλισσα τῆς Μαδαγασκάρης.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΠΛΟΙΑ

Ἐν ἡ ἠλεκτρικὴ ναυπηγία βραδείας ποιεῖται προόδους, ὡς αἱ πλείετα βιομηχανίαι ἐν τῇ γενέσει αὐτῶν, ἐν τούτοις τὸ ζήτημα παρουσιάζει μέγα ἐνδιαφέρον ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ μέλλοντος τῶν τορπιλλοφόρων, καθόσον τὸ ἠλεκτρικὸν πλοῖον οὐδένα προξενεὶ θόρυβον, εἶνε δὲ ἐτοιμοκίνητον πάντοτε, ἐν οἱ συμπυκνωτήρες εἰσὶ πλήρεις. Ἡ πλήρωσις αὐτῆ ἄλλως οὐδεμίαν παρέχει δυσκολίαν ἐπὶ πολεμικοῦ πλοίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδέποτε λείπει ἠλεκτρομηχανή.

Ὁ κ. Vargow ἐνεκνήθησε πρὸ τινος ἀκατον 12 μέτρων μήκους ἐξ ἐλασμάτων γαλβανισθέντος γλύβου, ἥς ἡ ἐλιξ κινεῖται ὑπὸ δύο μηχανῶν Siemens. Τὸ ρεῦμα σχηματίζεται ὑπὸ δύο συμπυκνωτῶρων Faure-Selon-Vole-Kmar, θεθεμέναν ὡς καὶ αἱ δυναμοηλεκτρικαὶ μηχαναὶ ὑπὸ τῷ σπινδιῳ, καὶ ἐπομένως οὐδένα κατεχουσαὶν χρεσίμον χῶρον. Οὕτω λοιπὸν τὸ κατὰστρωμα εἶνε ἐλευθέρου δυνάμενον νὰ περιλάβῃ τεσσαράκοντα ἐπιβάτας· εἰς δὲ μόνος ὁπίω ἀρκεὶ νὰ στρέφῃ τὸν οἶακα τοῦ πηδαλίου, τοῦ μόνου ὄρατοῦ ὄργανου τοῦ πλοίου, ἐν φ' ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις ἡ κυριώτερα καὶ καλλιτέρα θέσις κατέχεται ὑπὸ τῆς κινητηρίου μηχανῆς, τῶν λεβήτων, τῆς κωσίου ὕλης,

καὶ τοῦ προσωπικοῦ. Ἡ πλοῖος τῶν συμπυκνωτῶρων ἀρκεὶ ὅπως παράσχη αὐτῷ ταχύτητα πορείαν ἐπὶ ἕξ ὥρας ἢ μετρίαν ταχύτητα ἐπὶ δέκα ὥρας καὶ ἐπέκεινα.

Τὸ πείραμα τῆς ἀκάτου ταύτης ἐγένετο πρὸ τινος ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, μετὰ δὲ Temple, ἐν τῷ ἄστει τοῦ Λονδίνου, καὶ Greenwich· τὸ διάστημα διηλύθη εἰς τρία τέταρτα τῆς ὥρας, δηλαδὴ μετὰ τῆς ταχύτητος ἀτμοπλοίου οἷα εἰσι τὰ ἐκτελοῦντα τοὺς ἀπὸ London-Bridge εἰς Greenwich πλάας.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

- Κάθε χρονιά που έρχεται και μία ζωοματιά
Ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας νὰ σπείρη,
Και μὲ γλυτῆς γελίσματα σιμὰ ἔστα γηρατεία
Τὴ νιότη μας νὰ σῶρη.
- Ἐκεῖ που τὰ χαρίσματα, ὡς νὰν ἦλιου ἀκτίνες,
Ἐμπαύνουν τὰ παιδιὰ,
Και ὡς ἡ λουλούδια ἡ εὐχαις μοσχοβολοῦν ἐκείναις,
Ἄν βροχὸν ἀπ' τὴν καρδιά,
- Ἐκεῖ που θίνα χαρίσματα, ὡς ἄλλους, ἡ τὴν γῆ, —
Τὴν γῆα ἐκείνη ἔσρα
Μέσα σὲ κόμα ὄνειρου τῆ βελούκουτ' ἡ ψυχὴ
Ἄλλα μυρίζει δῶρα.
- Ἐκ λίμνη που ἐπάνω τῆς μὴ βάρκα σιγοτρέχει
Μονάχα φτωχική,
Μὴ μέσα τῆς βασιλεία ἀπὸ νεράδες ἔχει
Ἡ λίμν' ἡ μαγική.
- Ἄδικὰ τὰ δῶρα που ἡ ψυχὴ σκορπᾷ γλυκὰ γλυκὰ
Σὲ σπέρμα ὄρανα,
Θυσίαις εἰν' ἀγγελοῦ, μαρτύρια θεῶν
Μ' ἀνάθινα σπέρματα.
- Και τὰ χαρίζει κι εἰς ἄχθου; κ' εἰς φίλους μὲ χαρὰ,
Παντοῦ, παντοῦ, ὅπως ἄλλοι
Ἐνα παιγνίδι δίνουνη φτηνὸ κάθε φορὰ
Ποὺ χρόνος νιὸς προβάλλει.
- Πότε εἰς θρόνο βασιλιάς πουλᾷ γὰ τὸ λαὸ
Τὸ στέμμα μου μὴ μῆρα
Και τὰ κορίτσια τ' ἔπροικα προικίζω, κι' ἐλεῶ
Τὴ γῆμια πέρα πέρα!
- Πότε εἰς ἀφίλωτον ἔχθρῳ που βλέπω, κινουνοῦει
Νὰ τρέψω δὲν ἀργῶ,
Κι' ἐνθὶ τὸ χῶρον τοῦ ἐμὲ θάρρει ποῦ; ἀγναντεύει,
Τὸν γλυτόμου ἐγὼ!
- Πότε μὴ κέρη ἀγαπᾷ: τί ἔστρο λαμπερὸ
Θέσων, ζωῆς, εἰς τὸ δούμας! ..
Μὴ χάσκει ἀπέρασις γαρμύς: σὲ τοῦτο τὸν καιρὸ
Ἡ φτώχ' ἀνάμεσὸ μας.
- Ὅμως ἐν ἄλλο σῶγενικό και πλοῖσι παλληκαρί
Ἐχει καμὸ γι' αὐτῆ ..
Τι ταίριαστό ὅτ' ἐκάνανε κι' οἱ δύο μαζὴ ζευγάρι,
Τι τὴν ζήλευτῆ!
- Χαρίζω μὲ χαμόγελο και ἀγγελικὴ ματιά
Τὸν ἔνα εἰς τὸν ἄλλο,
Κι' ἡ νὰ τὸν σῶσω ἢ νὰ σῶσω τρεβῶ ἔστην ξενητιά
Τὸν πόνου τὸ μεγάλο ..
- Πότε ἔχει πόλεμο ἡ πατρίς; ἀλλὰ γὰ νὰ νικήσῃ,
Ἄνε γραφὰ παληῶ
Πῶς πρέπει ἔνα; μοναχὰ τὸ αἷμά του νὰ χύσῃ
Γι' αὐτῆ σταλιά σταλιά!

Κι' έχει πού να ξεφύγουνε χωρεύουν άφορμή
Μαμαραμένιοι όλοι,
'Εγώ προβάλλω έξωκεπο για όλους τή κορμί
'Σ τής γλ'ηρου τό βόλι.

Και πότε—γράφω στανό ποσ είν' ή ήμορφή του
'Απ' τ' άλλα πού πολλή
Γιατ' είνε για όλόκληρο τόν κόσμο,—είν' είνε κάτου
'Η Ματρικ ή καλή.

Κι' όπου γεννιέται άνθρωπος, 'σέ πύργω ή 'σέ κελόδι,
Σέ φτώχεια ή μεγαλεία,
'Στό μέτωπό του ακούοντας με άσυστο μολόδι
Τού γράφω: Εύτυχία!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ο κ. Β* περιμένει επί πολλήν ώραν τίν κου-
ρέα του, όστις φθάσει τέλος άσθμικώνων, και
δικαιολογείται ούτω ότι τόν έκαμε να περιμένει:

— 'Ημουν, 'ξέρυστε, εις τής κυρίας Μ*, ή
όποια έχει τόσα μαλλιά, ώστε χρειάζομαι πε-
ρισσότερο από μία ώρα για να τή κτενίσω.

— Είνε άλλθινά 'δικά της; . . . έρωτῶ ο Β*.

— Βεβαίότατα. . . εγώ ο ίδιος τής τή έ-
πώλησα!

* *

Περί τής άκκοριστίας τών εύεργετουμένων
πολλά έχουσι λεχθή. 'Ιδού και τήν επί τούτου
γνώμην ενός μισανθρώπου.

Ούτος έλεγεν ότι ποτέ δέν έκαμνεν εύεργε-
σίαν εις ανθρώπους, οι όποιοι ήρχοντο να τού
ζητήσουν τοιαύτην φέρντες συστατικόν φίλου
του τινός.

— 'Ενεώ τόν λόγον, άπεκρίθη τις, προτι-
μάτε να μόναι οι άξιοι. . .

— Όχι, δέν είνε αυτό. Αίτια είνε ότι, όταν
μην εύεργετήσης τινά ο όποιος σου παρουσιά-
σθη μόνος του, κάμνεις αυτόν μόνον έχθρόν.
'Όταν δέ σου συνιστάται από άλλον, κάμνεις
έχθρούς και τούς δύο, τούς όποιους ύποχρεώ-
νεις! . . .

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ο δούλος έχει ένα μόνον κύριον· ο φιλόδοξος
έχει άλλους όσοι δύνανται να φανώσι· χρήσιμος
εις τήν φιλοδοξίαν του.

Καθ' όλον τόν βίον αυτού· ο άνθρωπος ύπο-
πίπτει διαρκώς εις σφάλματα, δέν είνε δέ άρ-
κούντως μακρόβιος ώστε να έπωφεληθῆ αυτών.
Τό μόνον κέρδος, όπερ δύναται να περισθῆ εκ
των άδικόπων σφαλμάτων του, είνε τό να άπο-
θάνη διαρθρωμένος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Και άλλου ισθμοῦ ή διόρυξις μελετᾶται. Πρό-
κειται νυν περί τού ισθμοῦ τού Περσικῶν τού
συνδέοντος τήν κριματικὴν χερσόνησον με τήν
μεγάλην ρωσικὴν ἥπειρον. Τό σχέδιον, καθά
γράφει έφημερίς τις, ένεκρίθη ἤδη ὑπό τής Κυ-
βερνήσεως, συζητοῦνται δ' επί τού παρόντος ο
τρόπος και τὰ μέσα τής εκτελέσεως. Πιθανόν
φαίνεται ότι πρὸς τούτο θα ζητηθῆ ή συνδρομή
ξένων κεφαλαίουχων. Τὰ ὑλικά πλεονεκτήματα
τής διόρυξεως τού ισθμοῦ τούτου εἰσονται ση-
μαντικά, διότι, ταύτης συντελουμένης, τὰ
πλοῖα τὰ διευθυνόμενα ἀπ' Ὀδησοῦ εις τούς
βορείους λιμένες τής Ἀζοφικῆς θα διανύωσι
πλοῦν πολὺ βραχύτερον ἢ νυν ὅτε ἀναγκάζον-
ται να περιπλέωσιν ὅλην τήν Κριμαίαν.

Ἐν τοῖς ναυπηγείοις τού Τσάταρ, τής Ἀγ-
γλίας έπερατώθη ἄρτι ή κατασκευὴ νέου πυρ-
γωτοῦ θωρηκτοῦ μετ' ἐμβόλου, ὀνομασθέντος
«Κατακτητοῦ», ὅπερ εἶται ἐν τῶν φοβερω-
τάτων σκαφῶν τού ἀγγλικῶν στόλου. Ὁ «Κα-
τακτητής» ἐξωπλίσθη διὰ δύο μὲν τηλεβόλων
ὀπισθογεμῶν τῶν 43 τόννων τεθειμένων ἐν τῷ
πύργῳ, οὗτινος ο σιδηροῦς θώραξ έχει πάχος
30 ὑπεκατομῆτρων, διὰ τεσσάρων δ' άλλων ὀ-
πισθογεμῶν ὀσαύτως. Ἐξ μηχανήματα καταλ-
ηλα να ἐκσφενδονῶσι τορπίλλας Whitehead
και άλλα μικρότερα τηλεβόλα συμπληροῦσι
τὸν ἐξοπλισμὸν τού «Κατακτητοῦ».

Τὴν καταπληκτικὴν αὐξάνειν τού πληθυσμοῦ
ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις καταδεικνύου-
σιν οἱ ἐπόμενοι ἀριθμοί. Ἐν ἔτει 1771 ή πόλις
τής Νέας Ὑόρκης περιελάμβανεν ὀλιγωτέρον
τῶν 21,000 κατοίκων, ἐν ἔτει δὲ 1880 ο
πληθυσμὸς αὐτῆς εἶχεν ἀνέλθει εις 1,206,299
κατοίκους. Ἐὰν δ' ὑποτεθῆ ὅτι ο πληθυσμὸς
αὐτῆς θα αὐξάνη κατὰ τὰ αὐτὰ μέτρον και ἐν
τῷ μέλλοντι, μετὰ 25 ἔτη ή Νέα Ὑόρκη θα
περιλαμβάνη 10,000,000 κατοίκων. Ἐντὸς ἐ-
νὸς αἰῶνος ο πληθυσμὸς αὐτῆς ἐξῆλκε ἐδιπλα-
σιάσθη, ἤτοι κάθε 17 ἔτη ἐπομένως ἐγένετο
64 φράξ πλειότερος ἢ ὅσος ἦτο πρὸ 100 ἐτῶν.

Καθ' ἐκάστην εβδομάδα κατασκευάζονται ἐν
ὅλῳ τῷ κόσμῳ 200,000,000 βελόναι τής βα-
πτικῆς, ἤτοι 10,000,000,000 περίπου κατ'
ἔτος.